

V I E N Y B Ė

78 M. 5 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1964 M. SAUSIO (JANUARY) 29 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Vilniaus panorama nuo Gedimino kalno.

Satelituose ir Lietuvoje

JAV valstybės departamento Rytų Europos ir Sovietų Sąjungos žinovai pastaruoju laiku reiškia vis daugiau pasitenkinimo didėjančiu sovietinių satelitų savarankiškumu. Šitai jie ypač pastebi pastarųjų ryšiuose su Vakarais ir pagal tai planuoja su jais plėsti JAV kontaktus kultūrinių ryšių ir prekybos srityje.

Kaip pavyzdys nurodoma Vengrija, kur paskelbta amnestija ir kuri grįžta į normalų gyvenimą po 1956 m. įvykusio sukilimo žlaurybių. Viltینگai žiūrima ir į Čekoslovakiją bei jos pačios plečiamus ryšius su Vakarais.

"Nors nesitikima, kad tie pakitėjimai įvyktų per naktį, tačiau įvykiai, atrodo, vyksta patenkinama linkme," -- išsireiškė anądien Valstybės Departamento aukštas pareigūnas JAV ir užsienų laikraščių žurnalistams Foreign Correspondents Centre New York.

Šitokiam fone iškyla ir naujausi įvykiai Pabaltijo kraštuose, jų tarpe ir Lietuvoje. Ir kas būdinga, kiek satelitiniuose kraštuose jaučiamas tam tikras sovietinės rankos atleidimas, tiek Pabaltijo respublikose įsiai, atrodo, labiau veržiamas.

Vis labiau imama jausti, kad tenai prasideda atviras tų respublikų rusifikavi-

mas. Įsiai juntamas visoje eilėje sričių.

Jau antri metai, pavyzdžiui, kaip Lietuvoje neleidžiama studentams stoti į Valstybinio Dailės Instituto skulptūros, tapybos ir grafikos specialybių klases. Gi perėta rudenį tyliai, neskelbiant spaudoje nei per radiją, išėjo visasąjunginis įstatymas, kad šios specialybės panaikinamos Institute, o paliekamos tik amatų klasės.

Vadinasi, Institutas jau negali ruošti kūrybinių darbuotojų, tik amatininkus. Kūrybinių dailės darbuotojų ruošimas paliekamas Maskvos ir Leningrado institutams. Šitoks patvarkymas liečia ir Latviją bei Estiją.

Vilniaus Valstybinė konservatorija, kaip girdėti, paverčiama meno saviveiklai kadru ruošimo mokykla ir ją ketinama pavadinti Institutu. Gi Lietuvos Mokslo ir Akademija jau virto Maskvos Mokslo Akademijos filialu ir ypač prasidėjo Lietuvos praeities kultūros tyrimo varžymas.

Lietuvos žmonės ir bendrai lietuviai laisvajame pasaulyje, be abejo, šitai sunkiai pergyvena. Bet apie tai turėtų žinoti ir JAV Valstybės Departamente esantieji Rytinės Europos ir sovietikos specialistai.

New Yorke ir bendrai Amerikoje esantieji mūsų veiksniai, vietoje besigėrdami savo vienetų sukaktimis, atrodo, padarytų geriau, jei į tokius dalykus atkreiptų JAV ir laisvojo pasaulio dėmesį ir imtųsi žygių panašioms protestams, kurių organizuoja žydai prieš jų tautiečių rusinimą Sovietų Sąjungoje.

Maskva nustatė Lietuvai 1964 metams biudžetą 692,986,000 rb., Latvijai -- 553,329,000 rb., Estijai -- 373,774,000 rb.

Šiaulių ligoninė mūsi 120 metų sukaktį. Joje 525 lovos ir dirba 152 įvairaus mokslo laipsnių gydytojai. Ilgiausiai yra dirbė dr. Grinkevičius ir sesuo J. Norvilienė.

Vilniuje paskelbta konkursas architektams dailiau pertaisyti dalį miesto centro: nuo tilto iki Pedagoginio instituto. Pirma dovana 3000 rb.

Vilniuje įvyko II-as Lietuvos scenos veteranų sąskrydis, kurį vedė V. Dineika, buvęs Amerikoje Vanagačio "džimdzininkas". Dalyvavo A. Sutkus ir kiti. Magnetofono juosteles įrašyta veteranų repertuaro dalykai ir gyvenimo atsiminimai.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Šiais metais sueina 50 metų nuo I Pas. karo pradžios. Jo baisumuose, kaip dr. J. Šliupas ir B. K. Balutis numatė, suspinduliavo mūsų tautai laisvės saulutė. Kiek puikių žygdarbių lietuviai valstiečiai ir jų vaikai -- šviesuomenė abipus Atlanto tada atliko! II Pas. karas jau buvo kitoks: jis mūsų tautą įstumė į šurpų, nykų ir drumzliną istorijos tarpsnį, kuriam prošvaisčių mūsų niekas greitai nebumato. Mes ypatingai gabūs polemikos raštais, todėl kažin, ar aprūpinsime spaudą tinkamais, įdomiais tų šviesių žygdarbiškų laikų atsiminimais -- tarpsnio, kuris, Povilo Višinskio žodžiais, pateikė mūsų tautai progos, kitų tautų draugėje, žygiuoti laisvės ir kultūros keliu. Karyje aną dieną buvo paskelbta plati recenzija puikaus "The Guns of August" veikalo (autorė Barbora Tuchman). Priminė, kad I Pas. karas prasidėjo Rytų fronte, "Kauno" (Rennenkampfo) ir "Vilniaus" (Samsonovo) armijų puolimu "prūsų" korpusų Mažoje Lietuvoje. Turime kariškių (Raštikis, Brazdžionis) kurie kovose dalyvavo.

1914 metais, kada Smetona buvo visų lietuvių labiau gerbiamas negu po 1926 metų, puikiame, tik pradėtame leisti kultūringame žurnale Vairas, jis rašė: "Mūsų inteligentams trūksta tvirto būdo ir stangrumo... Norime būti nepartiniai, norime spiestis krūvon: viršų ima mūsų vienybės šakisl

Tęsiama 4 psl.

KANADOS LIETUVIŲ TARPE

INŽ. P. LĒLIS

Pusė Kanados lietuvių gyvena susispietę trijuose didesniuose miestuose, būtent: Toronte (8,300), Montrealyje (5,400), ir Hamiltone (2,200). Kitos didesnės lietuvių kolonijos, viršijančios 500, yra Edmontonas, Vankuveris ir Winipegas. Visoj Kanadoj gyvena apie 30 tūkst. lietuvių (1961 m. statistika - skaičiai suapvalinti).

Trys ketvirdaliai Toronto lietuvių yra naujieji atelviai (dypukai), o trys ketvirdaliai Montreallio lietuvių yra senieji (oldtimers), dėlto ir tų miestų lietuviško gyvenimo veldai yra skirtingi.

Torontas, su dviem katalikų parapijom, dešimts kunigų, daugeliu katalikų organizacijų ir kunigo redaguojamu laikraščiu Tėviškės Žiburiais tapo krikdėmų tvirtove jau nuo seniau, tuo tarpu, kai Montreallis beveik neturi aiškios veido išraiškos. Montrealy yra taip pat dvi lietuvių parapijos (Aušros Vartų ir šv. Kazimiero), nemažai tautiniai katalikiško nusistatymo veikėjų, bet juos nustelbia senųjų atelvių masė, kurios nusistatymas yra "non committant" arba ružavas iki raudonumo, todėl Montreallio naujieji atelviai neturi stiprios bazės intensyvesniam veikimui.

Atimk iš ten Nepriklausomą Lietuvą su Kardellu, tai iš bendruomeniško veikimo nedaug kas ten ir beliktų.

Norint sustiprinti Montreallio lietuvių bendruomenę, prieš keturius metus ten perkelta iš Toronto K. L. B. Centras (Krašto Valdyba), dar ir dėlto, kad Torontas tada gavo aukštesnį titulą - P. L. B. Valdybą. Taigi, Kanados lietuviai yra "valdomi" iš Montreallo, kur 3 metus pirmininku buvo tautininkas St. Kęsgalla, o dabar - katalikas dr. P. Lukoševičius. Reikia pasakyti, kad "valdžios" perkėlimas į Montreallį išėjo į naudą, nes Toronte ji buvo aiškiai sukama ant klerikališko kurpalio.

Be katalikiškų organizacijų ir bendruomenės, Toronte žymiai reiškiasi ir vad. laicistinės grupės (tautininkai, liaudininkai, soc.-demokratai). Juos daugiau ri-

Iš lietuviško Toronto veido - Nekalto Prasadėjimo seserų laikomi vaikų namai. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

ša ekonominės organizacijos: Lietuvių Namai, Kredito Koperatyvas "Parama", "Verslas", SLA.

Tų organizacijų steigėjas ir siela yra Jurgis Strazdas, kuris beveik joms visoms ir pirmininkauja. "Paramos" Bankas (faktinai Credit Union) sutraukė į save du su puse tūkstančio lietuvių - narių, ir jo apyvarta artėja prie trečio milijono. "Paramos" grynas pelnas kasmet didėja (pr. metais buvo 40 tūkst.), iš jo kasmet gauna stambią paramą trys pagrindinės lietuviškos išlaidų institucijos: Vasario 16 gimnazija, vaikų namai ir šeštadieninė mokykla. (Čia galima pasigirti, kad Toronto Maironio vardo šeštadieninę mokyklą lanko 600 lietuviukų ir, atrodo, ji yra didžiausia laisvame pasaulyje lietuvių mokykla.)

Prieš porą metų "Paramoje" įvyko "skillimas". Nėpatekę per rinkimus į "Paramos" valdybą, žymus katalikų veikėjas įsteigė prie Prisiškėlimo parapijos (pranciškonų) kitą kredito kooperatyvą.

Nežiūrint spaudoje iškeltų priekalštų ir protestų dėl lietuviško kredito organiza-

cijos skaldymo, steigėjų žygis vistiek buvo teisingas, nes iš "Paramos" niekas nebėgo, o naujas bankelis pritraukė dar tūkstantį lietuvių narių ir per dvejus metus veikimo pakėlė lietuvišką kreditą dar vienu milijonu dolerių.

Galima pasidžiaugti, kad koperatyvinis judėjimas Kanados lietuvių tarpe turi pasisekimą. Montrealyje ir Hamiltone taip pat yra kredito koperatyvai, įsteigti maždaug prieš dešimtį metų. (Montrealyje "Litas", Hamiltone "Talka"). Jie taipgi sutraukė klekvienas po 800 narių, jų apyvarta artė milijono dol. ir kasmet vis didėja.

Kanados valdžia kredito unijas griežtai kontroliuoja, todėl ir lietuvių kredito koperatyvai yra stipriai apsaugoti nuo bet kokių nuostolių.

Nežiūrint to, "Parama" dabar turi rūpesčio su viena lietuvių įmone (skerdykla ir mėsos gaminių fabrikas), kuri praeitais metais bankrutavo. Ši įmonė turėjo virš dviejų šimtų tūkstančių dol. skolų įvairiuose bankuose, jų tarpe ir "Paramoje" virš 50 tūkst. dol., kuriuos išieškant "Parama" turi pirmenybę prieš kitus.

Atskiri lietuviai ten yra prikliše: vienas 9 tūkst., kitas 4 tūkst. Dabar tai įmonė paskirti komisari ir Teismas kreditorių reikalą sutvarkys. BUS DAUGIAU

* O. RAZUTIENĖ, Vienybės skaitytoja iš Los Angeles Calif. praneša, kad sausio 8 d. mašinų fondo aukotojų sąrašė buvo klaidingai paminėta jos pavardė, 20 dol. čekį, kurį atsiuntė jos vyras Antanas buvo skirtas prumeratui pratęstis metams. O. Razutienės atsi-prašome.

Balfo šeima 1963 m.

KUN. L. JANKUS

Balfinė, kaip ir natūrali, šeima skirstosi į dvi dalis: vieni sveiki, tvirti dirba ir savo uždarbiu dalinasi su nedirbančiais, ligoniais, senukais, invalidais, kalėjime esančiais ar persekiojimus kenčiančiais.

Pirmieji yra tie, kurie duoda, aukoja Balfui. Jų nėra taip daug, po kelis šimtus didesnėse kolonijose (New Yorke 700). Apie 1,000 JAV lietuvių ne tik aukoja Balfui, bet ir dirba organizacijoj, sudarydami skyrius, valdybas, komisijas, direktoriatą ir centro valdybą.

Balfo rėmėjai ir nariai 1963 metais į Centro kasą suaukojo \$77,652 (1962 - \$78,421). Balfo Centras 1963 m. gavo per 25,190 svarų vartotų drabužių, kuriuos supakavo į 1,000 siuntinių ir išsiuntė į užjūrius daugiausia į Lenkiją

(žinoma, netinkamus vartoti drabužius atrinko ir juos pardavė po 3 -- 5 centus už svarą).

BALFO ŠELPIAMIEJI

Pirmoje eilėje ir 1963 metais Balfo dosniau šelpiami buvo Vokietijoj likę tremtiniai. 1963 m. jie turėjo patys rašyti į Balfo Centrą, prašyti paramos, prie prašymo pridėti vieno-kį ar kitokį neturto pažymėjimą.

Mažaraščiams (o tokių daug) tai buvo sunkoka, kitiems nemalona. Tačiau į Balfą kreipėsi 289 šeimos ar paskiri asmens bei vienuolika tremtinių institucijų, viso 1,225 asmens. Tarp jų buvo 103 seneliai, 601 vaikas, 144 ligoniai, 49 invalidai.

Balfas negalėjo jų prašymų atvesti, tačiau dėl lėšų stokos negalėjo jų ir tinkamai aprūpinti. Teko dalinti trupinius. Jiems sušelpi buvo išleista \$31,607 pinigais, išsiųsta 60 siuntinių su drabužiais, knygomis. Balfas šelpiamiesiems prenumeravo Amerikos lietuvių spaudą, vaikučiams siuntinėjo 55 "Eglutes".

Balfas šelpė tremtinių grupes, kaip Vasario 16 gimnaziją, vargo mokyklas, prieglaudas, sanatoriją ir pan. Tose institucijose buvo 283 vaikai, 36 ligoniai bei 57 senukai - invalidai.

Iš kolektyvų daugiausia gavo Vasario 16 gimnazija -- \$24,569, visi kiti Vokietijos lietuviai, įskaitant vargo mokyklas, prieglaudas

Tešama 12 psl.

Užgavėnių balius

Waterburyje rengiamame tradiciniame Užgavėnių baliuje vasario 8 d. dalyvėjas humoristas Antanas Gustaitis ir poetas Stasys Santvaras iš Bostono. Jie skaitys savo naujausios modernios kūrybos.

Programą moderniame stiliuje praves akt. Algimantas Žemaitaitis. Muzikinį žodinės programos foną atliks Edvardo Radionovo vadovaujamas europietiškas orkestras iš Hartfordo. Populiarusis orkestras taip pat gros ir ballaus šokiams, kurie bus pravedami tradicinių Dunojaus valsų stiliuje.

Puošnią ir spalvingą salės dekoraciją su jaukiu apšvietimu ruošia dail. Kazys Jatūzis.

Turtingai ponių loterijai vadovaus mok. S. Macienė. Užgavėnių valgiu bufetus bus įrengtas salės kafeterijoje, o originali žemaitiška aludė veiks salės požemyje.

Balius rengiamas lituanistikos mokyklos palaikymui. Įvyks šv. Juozapo mokyklos didžiojoje auditorijoje John St. Pradžia 7 v.v. vv.

THE Tel. TAylor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. Ona ir Jonas Valaičiai

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* PROF. VIKTORO BIRŠIŠKOS sveikata paskutiniu metu vėl pablogėjo. Nuo sausio 20 d. jis iš neturtingiesiems skirtos Cook County ligoninės buvo perkeltas į Central Community ligoninę, kur yra žymiai geresnė priežiūra bei gydymo sąlygos. Čia ligonis yra gydomas dr. Aldonos Labokienės. Jau sudarytas prof. V. Biršiškos globos komitetas, kurio pirmininke išrinkta dr. V. Sruogienė. Aukos siunčiamos šiuo adresu: Prof. Victor Biršiška Committee, 2501 W. 69th St., Chicago 29, Ill.

* LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS Atstarymo paskelbimo 46 metų sukakties minėjimas yra rengiamas vasario 16 d. 2 val. p.p. Marijos Aukšt. mokyklos salėje. Minėjimo rengėjas — Chicagos Lietuvių Taryba — minėjimo proga išleido atsisaukimą, kurį pradeda tokiais žodžiais: "Lietuva turi būti laisva! Bolševikinės vergijos pančiai turi būti sudaužyti!"

* ANTANAS CHODECKAS, 55 m. amžiaus, mirė sausio 10 d. jo širdies operacijavimo metu. Į Chicago buvo atvykęs 1949 m. ir čia veikė lietuviškose organizacijose: L. V. S. Ramovėje, Lietuvių Demokratų Lygoje ir kitur. Paliko žmoną ir dvi dukras.

* DAIL. ALGIRDO KURAUŠKO kūrinių paroda vyksta sausio 25 — vasario 2 dienomis Čiurlionio Galerijoje. A. Kurauškas yra pasižymėjęs lietuviškų knygų iliustratorius. Jis jau kuris laikas prižiūri Laiškų Lietuviams žurnalo meninę dalį, o nuo šių metų pradžios prižiūrės ir Lituanus žurnalo meninę pusę.

* BRUNO VEŠOTA, dabar gyvenantis Los Angeles apylinkėse ir dirbantis filmų srityje, buvo atvykęs Chicagon dalyvauti motinos laidotuviuose. Anksčiau Vešota gyveno Chicagoje ir čia darbavosi su vietos lietuvišiais teatralais. Jis buvo iniciatoriumi Amerikoje pirmojo lietuviško meninio filmo, kurio darbas buvo įpusėtas, bet Vešotai išvykus filmo gamyba sustojo ir jau apie 10 metų nebejuda.

* CHICAGOS DRAUGO dienraštis įdėjo PLB pirmininko Juozo Bačiūno sveikinimą 1964 metų proga, kaip apmokamą pranešimą. Nektų nustebti, jog tas dienraštis ir Alto bei Vliko pareigūnų atsisaukimus pradėtų dėti kaip atlyginamus skelbimus.

* PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS šiuo metu yra įsikūręs Chicagos Marquette Parko kolonijoje: 2655 W. 69th St. Jis prieš kurį laiką buvo "išvietintas" iš senelių kaimiškųjų patalpų. Už dabartinės patalpas yra mokoma brangoka nuoma, kuri krenta ant LB pečių. Archyvo vedėju yra Vincentas Liulevičius.

* LIET. BENDRUOMENĖS žymius veikėjus apniko ligos: JAV LB centro valdybos sekretorius gydosį namuose, o kitas valdybos narys ir Sviestimo Tarybos pirm. Jeronimas Ignatonis gulį šv. Kryžiaus ligoninėje.

* VIENYBĖS laikraštį Bridgeporto lietuvių kolonijoje galima įsigyti Ruth Garrow spaudos kioske, esančiame 33-čios ir Halsted gatvių sankryžoje. Čia yra platinami ir keli kiti lietuviški laikraščiai.

EDVARDAS ŠULAITIS
Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357

Lietuvos Vyčių žinios

* Illinois-Indianos vyčių apskritis rengia Vasario 16-sios minėjimą — "Memories of Lithuania" programą. Jis įvyks vasario 23 d. 5 val. vak. Lietuvos Vyčių salėje. Programoje — vakarienė, kalbos, meninė dalis. Įėjimas — \$3.75. Vietos reikia rezervuoti iš anksto, telefonuojant Loretai Kassel, VA 7-1524.

* Širdžių šokių vakaras, ruošiamas 36-tos kuopos bus vasario 7 d. Dariaus-Girėno Amerikos Legijono posto salėje. Pradžią 8 val. vak.

* Illinois-Indianos apskrities valdybos susirinkimas yra kviečiamas sausio 29 d. L. Vyčių salėje.

* Veikli vyčių narė, buvusi "Vyties" žurnalo vyr. redaktorė, dabartinė vyčių centro valdybos vicepirmininkė Loretta Kassel susižiedavo su New Yorko lietuvių veikėju Jokūbu Stuku.

* Chicagos vyčių "bowling" pramoga įvyks vasario 9 d. Gage Park Bowl patalpose. Rezervacijos priima Vince Samoška — 521-4558.

* 1964 m. L. Vyčių suvažiavimas (visos Amerikos mąstu) yra rengiamas Chicagoje. Jau yra pradėti paruošiamieji darbai. Suvažiavimas — konvencija yra planuojama rugpjūčio mėnesį.

— S.

Nauja Lituanus valdyba

Lietuvių Studentų Sąjunga yra pakvietus sekančius asmenis sudaryti Lituanus Foundation valdybą: Algis Luką — pirmininkas, 2407 W. 68th St., Chicago 29, Ill., dr. Tomą Remeikį (redaktorių), dr. V. P. Vygančą, Valdą Adamkavičių, Vaclovą Kleizą, Vytautą Germaną ir Romą Stakauską.

* DAIL. P. KASIŪLIO darbų paroda atidaryta New Yorko sausio 25 d. ir tęsis iki kovo 18 d. Paroda vyksta D'Alessio galerijoje, 8 Henderson Place, Manhattan. Atidara kasdien nuo 2 iki 7 val. vak.

The New World, Chicagos arkivyskupijos savitraštis š. m. sausio 17 d. paskelbė aukščiausią talpinamą nuotrauką, vyskupui V. Prizgiui (trečias iš dešinės) įteikiant \$110,000 vertės čekį prelatui Thomas J. Grady iš Chicagos, Šiluvos koplyčios statybai Washingtono. Koplytelės pastatymas kainuosiąs \$325,000. Nuotraukoje (iš k. į d.) prel. J. Balkūnas, A. Rudis, E. Paurazienė iš Detroito ir Lietuvos Pasiuntinybės charge d'affairs J. Kajekas.

Rengia koncertą V. Grigaitienės pagerbimui

Amž. atm. Lietuvos Operos solistės-primadonos V. Grigaitienės vardo įamžinimo reikalu sausio 19 d. susirinkimas praėjo gražiu pasisekimu. Dalyvavo 15 organizacijų atstovų. Pir-

mininkui A. Kutkui susirugus, susirinkimą atidarė pirm. pavaduotoja A. Dičiūtė-Trečiokienė. Susirinkimą pravedė S. Adomaitienė. Sekretoriu buvo St. Pautienienė.

Padėtį referavo A. D. Trečiokienė. Ištraukas iš protokolų skaitė J. Bertulis. Diskusijose dalyvavo daugelis asmenų. Visi pasisakė už iškelto reikalo būtinumą. Daugiausia kalbėjo: operos dirigentas p. A. Kučiūnas, op. Solistas St. Baras, dail. A. Rūkštelė ir p. Zemaitis. Jie taipgi davė gražių sumanymų.

Susirinkimas papildė Komitetą nauju nariu — dailin. A. Rūkštele. Tuo būdu šią valdybą sudaro: A. Kutkus — garbės pirmininkas, A. Dičiūtė-Trečiokienė — pirmininko pavaduotoja, J. Bertulis — sekretorius, St. Pautienienė, Sofija Adomaitienė ir dail. A. Rūkštelė — komiteto nariai.

Aptarti svarbiausieji klausimai V. Grigaitienės pagerbti ruošiamam koncertui (š. m. kovo 8 d.). Į susirinkusių klausimus atsakinėjo p. A. D. Trečiokienė.

* VASARIO 16 minėjimas Philadelphiaje yra rengiamas šeštadienį, vasario 15 d. Four Chefs salėje. Kalbės JAV Kongreso atstovas WM. A. Barrett ir kt.

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.
J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atidara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

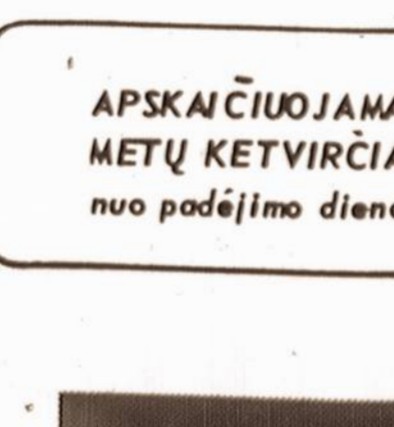
**AUKŠČIAUSIAS BANKŲ NUOŠIMTIS
NEW YORKO VALSTYBĖJE
VISIEMS TAUPYTOJAMS.**

4 1/4%

A Year

**VISIEMS INDĖLIAMS
SKELBIAMAS PASKUTINIS
DIVIDENDAS**

**APSKAIČIUOJAMA
METŲ KETVIRČIAS
nuo padėjimo dienos**

**THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK**

FOR INFORMATION TELEPHONE
Resident 3-7000

Incorporated 1860
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Central Office
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Brooklyn 16, N. Y.

Broadway Office
135 Broadway at Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Massapequa Office
Hicksville Road at Jerusalem Avenue
(Opposite Holiday Park Shopping Center)
Massapequa, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel. APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaite. Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

...Upeliam peni upė, lietuviškos srovės — lietuvių tautą, jos kultūrą." Po 1926 metų Smetona, deja, pasuko keliu tautą peninčias sroves slopin-ti.

Mūsų Enciklopedijos leidėjas L. Kapočius spaudai pareiškė, kad leidimo darbą baigsias 1965 metais (išleido 28 tomus, dar bus 67) Leidimui finansuoti jau kliūdo senųjų prenumeratorių išmirimas, ar atšalimas mokėti. Be to, apie du tūkstančiai priaugusių jaunųjų akademikų purtosi: girdi, turime kitatautiškų, geresnių. Leidėjas čia atkerta: jose nėra lituanistikos. Tačiau, leidėjas sako, XY-as tomas busiantis grynai lituanistika. Kyla klausimas: kur ją ims? Ar išleistų 34 tomy, ar tai bus visai nauja lituanistika, kurios 34-uose tomuose nėra? Jei bus išrinkta, gal akademikai teisūs sakyti kam buvo reikalo ją atmiešti daugelio tomy "kitatautiškumu", kurio lietuviams pasivyti vistiek neįmanoma?

Šiaip ar taip, senieji Amerikos lietuviai sau garbės vainiką nusipynė, išleisdami (daugiausia, vieno žmogaus pasidarbavimu, Tėvynės Mylėtojų draugijos pirmininke B. K. Balučio) 6 tomus Kudirkos raštų, nepakartotų ir nepildytų nepriklausomoje Lietuvoje. Kapočius ir naujieji Amerikos lietuviai dar didesnį garbės vainiką nusipina, išleisdami Enciklopediją, kurią savo laiku norėjo leisti Olšauskas, V. K. Račkauskas ir Kleofas Jurgeliūnis, bet neįstengė. Kolkas visų šių Amerikos lietuvių kilnių darbų likimas vienodas: ir Kudirkos raštai ir Enciklopedija dabartinėje Lietuvoje uždrausti.

Aną dieną kanadietis japonas parašė eilėraštį, už kurį jį Japonijos imperatorius apdovanojo. Japonas rašė:

Kai Kanados pilietybę
Ėmiau iš teisėjo,
Mano ranka —
Sudrebėjo!

Tai buvo valanda, kurią airis žurnalistas Shannon savo šiomis dienomis išėjusiame veikalė "The American Irish" apibūdina: "Čia baisus dvasios perversmas sugalvoti, koku nauju žmogumi naujoje tėvynėje pasidaryti!" Atsimenu, sykį vienybietis Šliburis parašė vaizdelį lietuvio, imancio Amerikos pilietybę. Kai kėlė ranką prisiekti ištikimybę, jam pasivaideno, kad išsižada Lietuvos, brangios Lietuvos — ir krito teisme ant grindų be sąmonės!

Su senuoju Vilniūm tūlą laiką santykiavo Wroclawe miręs meno profesorius dr. Marian Morelowski. Jis gimė Austrijos sostinėje, kur jo tėvas buvo aukštojo tribunolo narys. Meno kursas ėjo Jogailos u-te Krokuvoje ir Paryžiuje. I Pas. karas jį užtiko žmonos dvarelyje netoli Vilniaus. Rusai jį suėmė kaip Austrijos pilietį ir internavo. Čia išgyveno caro imperijos žlugimą

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

NEGUDRI DIENORAŠČIŲ PROBLEMA

Tarybinė lietuvių spauda retkarčiais paberia ištraukų iš tokių nacionalistinės dvasios darbų, kuriems šiaip kažin, ar kada būtų buvę lemta išvysti viešumos šviesą: gauname pasiskaityti ištraukų iš žymių asmenų dienoraščių. Galas žino, kuriems tikslams tie dienoraščiai buvo rašomi. Dar didesnis galas žino, kodėl tie dienoraščiai, bėgant į Vakarus, buvo palikti bolševikų malonai. Žinoma, čia galima aiškintis bėgant laiko neturėjimu, neapdairumu ir t. t. Bet vis tiek tai yra labai negudri problema. Galima sakyti, tai yra karti neskonybė, kurios laikas nuo laiko vis bolševikai "užfundija" pakramtyti.

Tiesa, pabėgėlių tarpe rodosi gan daug memuarinės literatūros, kurioje, šalia labai vertingos medžiagos, apskiai pasitaiko ir pasikodylavimų. Bolševikų skelbiami dienoraščiai daug ką kodyluoja kitokiais kvapais...

Ypač keistos ištraukos buvo iš arkivysk. Skvirecko dienoraščio, daug "šviesos" paskleidė prof. Ivinskio dienoraštis. Jei Vakaruose būtų įspūdingai imtasi ginčyti tų dienoraščių autentiškumą, tai bolševikai kogeru nudžlugintų rankraščių faksimilėmis. Taigi, nors visiško tikrumo garantijų ir neturime, bet dienoraščiai bent kiek patikimi.

Štai turime naujų dienoraščių perlų, kurių įvadas pradedamas taip: "Zenonas Blynas, kurio dienoraščio ištraukos čia skelbiamos, studijavo Italijoje fašizmą. Jis buvo ne hitlerinio, o daugiausia musolinio fašizmo šalininkas, tačiau ta aplinkybė nekliaudė jam būti hitlerininku agentu ir okupacijos metais įsteltos Lietuvos nacionalistų partijos (LNP) generaliniu skeretoriumi." (Mokslas ir gyvenimas, 1963 m. Nr. 11).

Lietuvių nacionalistų partijos politika galėtų trumpai būti taip išreiškama: nuoširdus ir su pagarba glaudimasis prie hitlerinės Vokietijos su viltimi, kad vokiečiai respektuos lietuvių laisvės siekimus, ir su nuostaba, kad vokiečiai lietuvių siekimams jokios reikšmės neskiria. Šita pačia formulė galėtų būti išreikšti ir Lietuvos komunistų partijos politika: nuoširdus ir su pagarba glaudimasis prie komunistinės Rusijos be vilties, kad rusai respektuos lietuvių laisvės siekimus, ir be nuostabos, kad rusai lietuvių laisvės siekimui jokios reikšmės neskiria.

Na, bet apie komunistus rasime kitą progą, dabar reikia žiūrėti Z. Blyno dienoraščio.

"Polcijos batalijonai kurtasi. Kur jie eis kariauti? Už ką?..." — rašo Z. Blynas. Ir savo informaciją užbaigia trumpai: "Komedija!"

Tik šiandien irgi aišku, kad tik "Komedija!" yra Z. Blyno viltys: "... tikime, kad

Reicho Fiureris A. Hitleris pripažins mūsų pralietą kraują".

"Mes nereikalaujam tuoj valstybės, o tik pripažinimo prisidėti. To gi vietoje nei partija dar negali veikti. ... Mums net neleidžiama spaudoj atelities prasme vartoti žodį valstybė", rašo Z. Blynas su viltimi, kad vokiečiai "susipras". Ir vis tik Pyragiaus motyvas: "turim besąlyginiai prisidėti, turim prašyti, kad vokiečiai leistų siųsti kararam mūsų žmones prieš Rusiją ir Angliją, kad nebūtų tilto atgal." "... Taunys pareiškė, kad jis matęs (kur, kas, ką?) Prapuolenio, Mačioko ir dar vieno raštą vokiečiams, kuriame jie sako, kad nepriklausomybės nereikia, o tik laisvės tikybai!" (pastarasis Z. Blyno nusiplepėjimas vargu, ar nors kiek patikimas).

1941. XII. 18 dienorašty pastaba, kuri tinka ir šiai apžvalgai baigti:

— Mūsų vyrų bailavoja. Visi laiptai smirdėjo. Tikra klauylstė. —

Taip — nesufabrikuota, o tikra klauylstė!

LIETUVOS ISTORIJA

Galima sakyti, turime dvi Lietuvos istorijas.

Vieną istoriją mums parašė lenkai. Kad ką rašė ir nelenkai, bet vis tiek patalkė į lenkų pažiūras ir skonį. Jie surinko žinių apie mūsų kunigaikščius ir ponus, prie jų priderino gražių romantiškų istorijų ir sudarė didingą istoriją. Tokia istorija tiko pradžioje ir mūsų reikalams, ypač tautinio atgimimo laikotarpy.

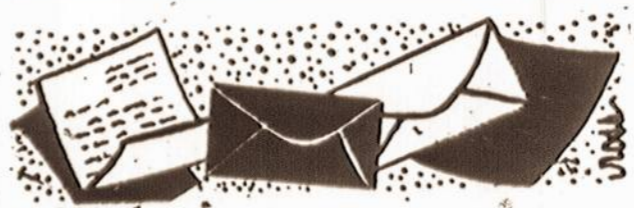
Nepriklausoma Lietuva turėjo duoti Lietuvos istorijos lietuvišką versiją. Ta kryptimi buvo šiek tiek ir pasistūmėta. Kai kas buvo iš naujo pervertinta, šis tas patikslinta, papildyta, bet pagrindine lenkiškoji versija mums ir tiko ir paliko. Silpnoji tos istorijos pusė buvo lyg ir jaučiama: tai buvo valstybės, bet ne tautos istorija. O kai senosios Lietuvos valstybę atstovavusio luomo didžiama nuo lietuvių tautos nusigręžė, tai lenkai savo šeštajame istorikų suvažiavime priėjo išvados, kad 1918-ųjų metų Lietuva yra visai naujas reiškinys ir politiniame ir tautiniame Lietuvos žemėlapyje.

Turime jau ir tarybinę Lietuvos istorijos versiją. Čia mūsų didžiųjų kunigaikščių nevertina ne tik todėl, kad jie buvo liaudį išnaudoję feodalai, bet dar ir dėl to, kad mūsų kunigaikščių istorija nemalonai rusams. Rusams nėra malonus mūsų Gediminas, kurs turėjo pagrindo sakytis esąs visų lietuvių ir daugybės rusų karalius. Tarybinės Lietuvos istorijos versija yra lietuvių liaudies istorija. Tarybinė istorija kai kur priėjo mums netikėtų išvadų. Pavyzdžiui, Lietuvos-Lenkijos padalinimus ir lietuvių tautos patekimą rusų valdžion šį istorija vertina tel-

Tęsiama 5 psl.

MUMS

RASO:

Šių metų Vienybės sausio 17 d. nr. 2 psl. tilpo rašinys, pavadintas "Šventakuprių partija", po kuriuo pasirašo Pr. Trumpaitis. Vienoj to rašinio vietoj yra sakoma: "Kartą buvo Brooklyne SLA seimas, kuriam pirmininkavo socialistų Keleivio leidėjas Gegužis." Kad SLA seimas Brooklyne buvo tai tiesa, bet jame pirmininkavo ne socialistų Keleivio leidėjas

Gegužis, kurio vardas buvo Jurgis, bet dabartinis SLA vice prezidentas Stasys Gegužis.

Čia turlu pabrėžti, kad minėtas Jurgis Gegužis nepirmininkavo jokiam SLA seime. Nors mudu nebuvom jokie giminės (jis zanavykas, o aš dzūkas), tačiau aš jį pažinojau per daugelį metų. Pažinojau jį dar tais laikais, kuomet jis dirbo

prie Darbininkų Vilties, Shenandoah, Pa.

Nežinau, kur Trumpaitis tais laikais gyveno, bet, kad būtų jam ir kitiems žinoma, tai aš turlu pasakyti, kad minėtas SLA seimas įvyko Brooklyne 1912 m., McCadden Hall, prie Berry Street. Tas seimas įvedė pašalpos ligoje skyrius ir nutarė laikyti seimus kas du metal, nes iki to laiko SLA seimai buvo laikomi kas metal.

"Šventakuprių" partijoje buvo daug man artimų žmonių. Pažinojau visus Trumpaičio įvardintus asmenis, bet pasigėdau A. Ramanauskas, Andriaus Martaus ir dar kitų. Na, tiek to, gal užteks.

S. GEGUŽIS

Mahanoy City, Pa.

ir bolševikų revoliucijos žvėriškumus. Grįžęs Lenkijon 1927 m., palaidojo žmoną Krokuvoje 1928 m. ir 1930 m. gavo meno profesoriaus vietą Vilniaus Stepono Batoro vardo u-te, kur ėjo ir vicerektoriaus pareigas: meno fakultete. Čia jį ir jo antrą žmoną (vilnietę) užtiko II-asis karas. Lietuviams į Vilnių atėjus, jis buvo pakeistas lietuviu. Vilniuje parašė Apžvalgą Vilniaus meno ir Rodyklę meno turtų, esamų tarp Nemuno ir Dauguvos. Parašė ir veikalą apie Gniezno katedros duryse vaizdus senovės prūsų, užmušančių čekų valdoviškos giminės šv. Vaitiekių, atvykusį juos krikščyti.

Lietuvos pasienio policininkas Alf. Neverdauskas (chicagietis) išleido atsiminimus "Pajūriais, Pamariais." Karo invalidas, savanoris puskarininkas (dabar bostonietis) P. Pleškevičius išleido "Mes Nešėm Laisvę," kur, tarp kito; pavaizduoja bolševikų Karo Muziejaus Kaune sunaikinimą.

PRO DOMO SUA

Nathan Straus III, kurį mēras Robert F. Wagner paskyrė vadovauti New Yorko valstybės ir miestų tautybių grupės Demokratų Komitete. Tautybių komiteto centras įkurtas Hotel Commodore New Yorke. N. Straus, naujasis pirmininkas, glaudžiai bendradarbiaus su Julius Edelstein, komiteto vicepirmininku, Walter Zachariasiewicz, vienas iš direktorių ir Andrew Valuchek, specialus padėjėjas.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

glamai. Ši istorija nekaltai nutyli, kad rusiškoji baudžiava buvo sunkesnė už lenkiškąją. Tarybinė istorija kitų tautų patekimą rusų valdžion aplamai vertina teigiamai, nes tos rusų užvaldytos tautos turėjo laimės suartėti su didžiąja ir pažangiąja rusų tauta, su būsimošiomis pažangiomis idėjomis.

Po II Pas. karo lenkai mūsų istorijos reikalais užsiima mažiau. Mūsų istoriją ėmėsi atstovauti tarybinė istoriografija. Šis atstovavimas kai kurių gerų pusių turi, bet už tai mūsų tautinė istoriografija jau visiškai laidojama net ir Vakaruose. Iš čia aiškėja vienas didžiųjų mūsų išeivijos uždavinių: Vakarams pateikti mūsų istoriją ne tarybinėje-rusiškoje, bet tautinėje interpretacijoje.

Šia tema būtų galima daug ko pasakyti. Bet išvada vis tiek būtų tokia: tegyvuoja prof. Z. Ivinskis, gavęs Aidų žurnalo premiją už pirmąjį tomą Lietuvos tautos istorijos. Ivinskis vertas ne tos vienos, bet visų šlymetinių literatūros premijų. Nors jo veikalas dar tebėra rankraštis, bet visiškai aišku, kad jis turi būti kuo skubliausiai verčiamas, kad ir į anglų kalbą ir rodomas visuose kraštuose. Tos istorijos angliškas leidimas būtų didelis darbas tėvynės laisvinimo srity, o Lietuviškasis leidimas būtų didelis įvykis Lietuvos išlaisvimo srity. Po šių išvadų jau aišku, kokiomis nuotakomis sveikiname prof. Zenoną Ivinskį.

LIETUVOS PAVERGIMAS IR PRISIKĖLIMAS

"Lietuvos pavergimas ir prisikėlimas" — šia tema Gediminas Galva Tėviškės Žiburiuose jau prisivarė prie 18-jo straipsnio. Tai, ką ligi šiol skaitėme, galima būtų trumpai taip išreikšti: bandymas kritiškai pažvelgti į Naujosios Lietuvos įvykius. Pavyzdžiui, dėl Lietuvos kariuomenės nepasipriešinimo bolševikų okupacijai čia randa mokyklų minčių:

... Kiti samprotuoja, kad pasipriešinimo metu būtų žuvusi dalis karių. Šis tvirtinimas teisingas, nes kiekvienas karinis susidūrimas pareikalauja aukų. Bet kuriuo

pagrindu mes didžiuojamės laisvės kovotojų ryžtu ir žymiai didesnėmis aukomis, kai jie vedė kruviną, bet be ryškios vilties laimėti kovą?"

... Juk sveiku protu besivadovaujanti karinė vadovybė, numanydama, kad kiekvienas didysis kaimynas gali Lietuvą pavergti politinės sąvartos tarpsnyje, turėjo taip pat žinoti, kad pavergėjui atiteks ir ginklai, kurie buvo įgyjami lietuvių lėšomis ir stabdant jos kultūros ir civilizacijos pažangą... Mūsų kariuomenės organizacija buvo nusizūreta iš didžiųjų valstybių, pamiršus Lietuvos ypatingas sąlygas.

... Samprotavimais galima iš dalies pateisinti Lietuvos nesipriešinimą pavergėjui, tačiau jis neišperka vyriausybės politinio trumparegiškumo; nepasiruošimo stipriai Lietuvos laisvinimo kovai. Šios nedovanotinos klaidos pėdsakai teįjuntami iki šios dienos.

G. Galva teisus: buvo nedovanotinių klaidų, kurių pėdsakai bus dar ilgai jaučiami. Šioje vietoje mums kyla noro iš praeities pasisemti ne tiek stiprybės, kiek gudrumo ir sudaryti tokį klausimą: ar kartais dabar mūsų tarpe nedaroma tokių klaidų, kurių pragaištingumas bus jaučiamas ateity? Atsakymą duoda irgi praeitis: tokių klaidų daroma neabejotinai. Tik kur tos klaidos ir kas jas daro?

Įdomi G. Galvos straipsnių serija tęsiasi toliau.

* Vilniaus Tiesa rašo: Raguvos vidurinė mokykla jau išleido 15-ka laidų. Daug jos auklėtinių gydytojai, inžinieriai, mokytojai, Kasmiet (ir, būtinai, susiderinę su bažnytine Žolinės šventel) subėga tėviškėse paminėti mokyklos baigimo sukakti. Tradicijai ir pagal tradiciją alus saikuojamas kibirais. Tą dieną Raguvoje "atpuskas" ir miestas skruzdėlynas. Pilna bažnyčia, nestinga ir prie degtinės krautuvių. Sakoma, išparduota 10,000 butelių degtinės, vyno, alaus.

Ne atgimimo idėjininkų organėlį mūsų spauda, paprastai, ignoroja, nes skaito esant artimui nelabai gerbtinam "lunatic fringe" ar "hate peddlers" elementui. Bet tegul tik papurkščia prieš Vienybę, galvatrukėlais Draugo ir Darbininko bendradarbiai, visus savo mokslų (ypač logikos ir krikščioniško atlaidumo) diplomus pamiršę, išsiričiuoja už ne atgimimo liežuvininkų, irgi savo liežuvius, "su įsijautimu" rodyti.

Vienybėje, laiškų skyriuje, (už šitokius skyrius jokia redakcija pasaulyje niekur atsakomybės juk nesilima!) kas tai pareiškė nuomonę (jokia statistika neatremta) būk, galvas suskaičius, už kiekvieną žuvusį ar išvežtą lietuvi, lietuvių rankomis (?) buvę nugalabinta 10 žydų ar komunistų.

Mūsų spaudoje nuo 1945 metų vyksta, nelyginant, amerikietiškas žaidimas: "Button, button, whose got the button?" Klek, kas, kur išžūdė? Statistikų mums priteikta klek danguje žvaigždžių. Aisčio Milfordinę Elegiją svarstydamas, A. Mustekis tiksliai pastebėjo, kad šitokia statistikai reikią gerų specialistų. Tokiais specialistais, matyti, nėra nei Vienybėi laiškų rašytojas, nei plačiaburniai Chicagoje ar Brooklyne (be abejo, prasižios ir kitur, nes mūsų šalis realizmas — lūpama ligal) kadangi jokių statistikų neprisimena.

Savo Elegijoje Aistis citavo Lietuvos Šarmaitį, apskaičiavus, kad partizaniskas karas iš abiejų pusių pareikalavęs po 25,000 (santykiu: 2 rusai, 98 lietuviai). Prel. Krupavičius Tėviškės Žiburiuose citavo Lietuvos pogrindžio įlaisvę (1943 m. gegužės 25 d.), pareiškusią, kad Lietuvoje "jau išžudyta 80,000 žydų". Šaudymams, sako, vadovavę vien vokiečiai, nors būta ir "lietuviškoms uniformoms" aprėdytų ir nuolat girdomų "padugnės" gaivalų, nuo kurių tauta, sako, buvo griežtai atsiribojusi.

Kada nors bus galima šalta svarstyti šie istori-

jon nuėję klausimai. Šiuo metu pasilieka A. Mustekio nuomonės; Medžiagos sutelkimas neįmanomas be specialios technikos. Ją gamanosi turį tik socialistai mokslininkai, tos srities specialistai. Tokiais mokslininkais — specialistais nesame nei mes, nei laiškų Vienybėi autorius, nei dėl to akis stipu pastačiusieji.

Vienybė nuolatos puolama, nes ji vienintelis lietuvių laikraštis šiuo metu pasaulyje, kuris drąsiai tyla liaviškai eina pagrindinę žurnalisto pareigą: ieškoti ir skelbti tiesą, net kontroversinę. Smagu, kad, palaipsniui dalis mūsų spaudos iš snaudulų bunda.

Akrobatas Raila, kuris mėgsta ant galvos atsisėdėti, iš tokios pozicijos į pasaulį žiūrėti ir mus tikinti, kad ką jis taip mato yra tiesa ir gražu, anądien puolė dr. Trimaką, kam Amerikos lietuvių kelia santykių, žmogus su žmogumi principu, su lietuvišiais Lietuvoje klausimą.

Dabar Dirvoje vėl aliamuoja: Girdi, Margučio žurnale (kurį įkūrė, toli gražu, niekad suakmenėjusiu nebuvęs A. Vanagaitis!) kažkas "visai nauja". Bendradarbis K. Stropus linkęs palaikyti "kultūrinis mainus", kadangi "šandien jie pareiškia laisvės ir tradicijos įtampą." Gaila, kad diskusijoms užkarta nelėmtas posakis "kultūriniai mainai" (jis tinkamas tik valstybės su valstybe, kaip JAV ir Sovietijos santykiams). Bet Margučio Stropus, matyt, linkęs visomis prieinamomis priemonėmis kovoti prieš okupanto geležinę uždangą, o Raila nori, kad ramlai Ramiajame Vandenyne su juo savo protus vilgintumėm.

Dr. Trimakas-Margutis-Vienybė, tai vis pavyzdžiui, kad ne visai gi mūsų spauda ir veiksniškai sėdi Egipto mumijomis istorijos Laukimų Salėje ir laukia, kada atominio karo ugnis priekis karvelių į burnas sumesti.

VYT. ŠIRVYDAS

DRAUGIJOS NEBETENKA DRAUGŲ

Worcesteryje (Mass.) likvidavosi šv. Jurgio draugija, turėjusi dar 115 narių ir \$6,000 turo. Girdi, "Narijai paseno, susirinkimų nelanko, nėra kandidatų valdybai." Apie likvidavimą galvoja ir 1897 m. įsikūrusi Tėsiybės Mylėtojų draugija Chicagoje, nors turi dar apščiaili ir narių ir kapitalo, bet narijai nebeturi jaunatviško noro tėsiybę mylėti.

Jei Darbininkui tikėti, tautinės mažumos Amerikoje netenka draugo Baltuosiuose Rūmuose. Girdi, "Prez. Johnsonas nerodo noro atsiremti tautinėms mažumoms Amerikoje", nes, girdi, (kita mėglama Darbininko istorikų pasaka) norįs "laimėti kitos jėgos palankumą — Maskvos". (?) Ne jau ir Darbininkas susižavėjo dirvininko Meškauskos "istoriniais" išradimais, būk visi JAV prezidentai, nuo Rooseveltto, dirbo Maskvos naudai?

Visai lietuvių miršta. Rockford, Ill. 78 metų Antanas Tekorius nuėjo pas kaimyną ir nepastebėtas

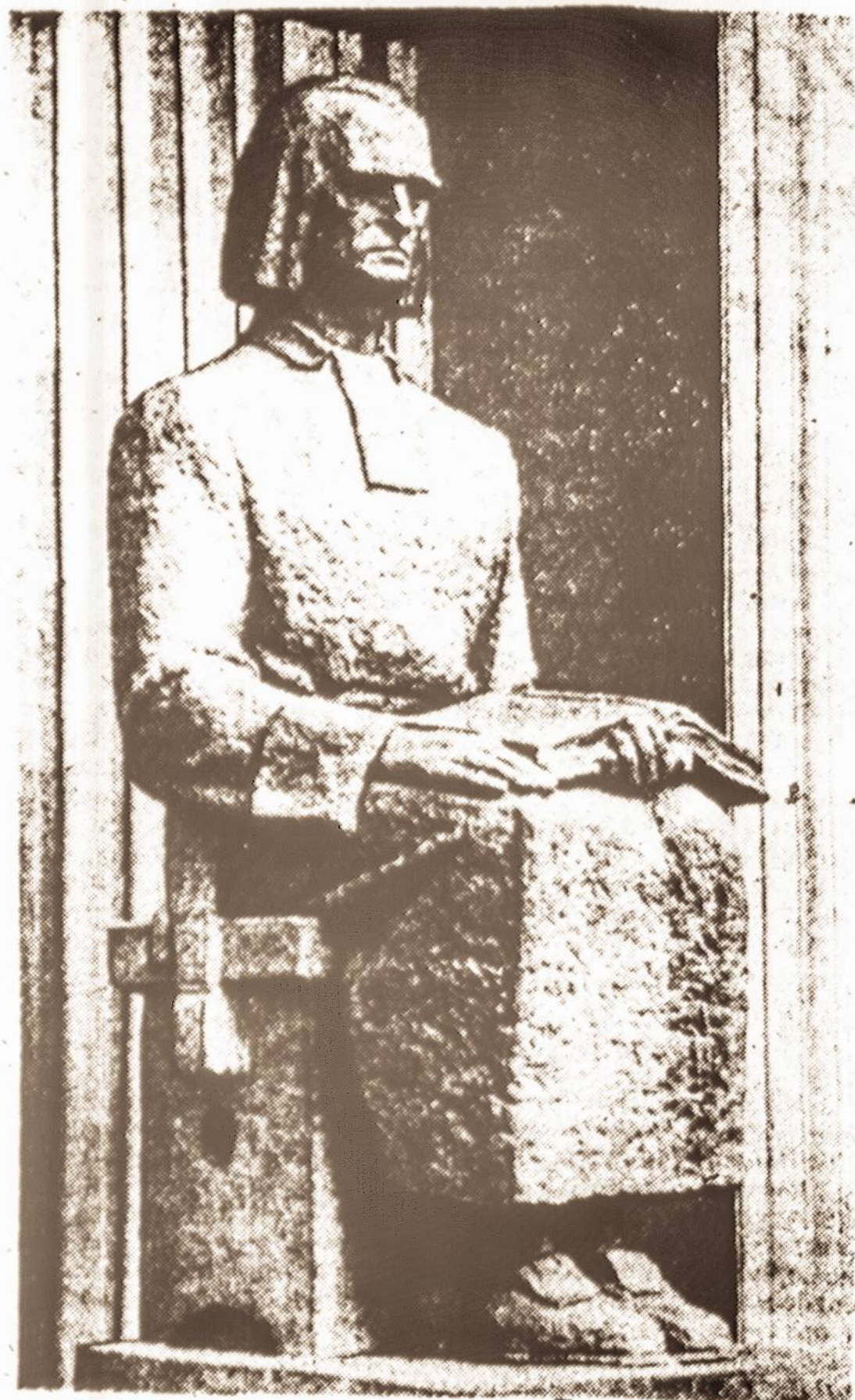
įlipo į aukštą, kur buvo laikomi seni frankiai. Nusirengė, prigulė, ir, matyt, amžinai užmigo. Sušalusį kūną tik po savaitės pastebėjo.

Biržliško Aleksandryno II-jo tomo, sakoma, jau išparduota 374 egz.

V. Rastenys (kaip buvo laukiama) neįgiamai žvilgterti į VLIKo 20 metų jubiliejui anglų kalba leidinėly ir mano, kad čia "popierinė, žodinga, net ašaringa kova aprašyta, bet nei įtempta, nei talentinga." VLIKas po senovės save statas "tautos valios reiškęju", nors daugiau negu pusė valdybos narių JAV piliečiai.

Vysk. Brizgys Washingtone įteikė \$110,000 — pirmą įmokėjimą planuojamajai Siluvos kopytėlei katedroje. Sekantį įmokėjimą reikės 8 gr., 1964. Čekį nuvežė seni Amerikos lietuvių: Paurazienė, prel. Balkūnas, inž. A. Rudis. Įteikimo ce-

Tęsiama 11 psl.

KRISTIJONAS DONELAITIS K. Bogdano skulptūra

Aplinka, kurioje gimė dainius

K. DOVEIKA

K. Donelaitis augo Lietuviškoje aplinkoje, nors tuo metu jo gimtinė, kaip ir daugelis kitų Rytų Prūsijos sričių, nebuvo išsialitai Lietuvos gyvenama. Į maro ir bado ištuštintas vietoves pradėjus gabenti kitų tautybių žmones iš įvairių Vokietijos vietų, lietuviai čia besudarė mažiau kaip pusę gyventojų. Prūsijos valdžiai, kolonizuodama ištuštėjusias sritis, atvykėliams teikė įvairių lengvatų, o senuosius gyventojus lietuvius varė iš jų užimamų žemių, taikė jiems visokius apribojimus, sudarė nepakeliamas gyvenimo sąlygas. Taip buvo germanizuojamos lietuviškosios sritys. Germanizavimo tikslams tarnavo ir bažnyčia, ir mokykla, ir spauda. Tos institucijos uoliai sklepijo gyventojams besąlygišką paklusnumą karaliui ir feodalams, palankumą vokiškai kultūrai.

Sunki ekonominė valstiečių padėtis, žiauri socialinė ir tautinė priespauda nuo pat vaikystės stipriai paveikė būsimą poeto Kristijono Donelaičio sąmonę ir skaudino jo širdį visą gyvenimą. Tai atsispindi ir jo grožinėje kūryboje.

Visi Donelaičių sūnūs buvo nagingi ir apskrūs vyrai. Žemės darbas, atrodo, jų netraukė, todėl sėkmingai mokėsi amatų, veržėsi į mokslą. Anksčiausiai į žmones išėjo vyriausias sūnus Fridrichas. Išmokęs juvelyro amato, jis įsikūrė Karaliaučiuje. Jis buvo ir žinomas muzikos bei fizikos instrumentų dirbėjas, išgarsėjęs savo pirmuoju Prūsijoje pagamintu fortepijonu. Tad visai galimas daktas, kad ir Kristijono kelias nuo pat pirmųjų mokslo dienų pasuko į Karaliaučių, kur jau anksčiau buvo apsigyvenęs vyresnysis brolis.

Kaip Vilniuje minėjo Donelaitį

(IŠ VINCO UŽDAVINIO LAIŠKO S. NARKĖLIŪNAITEI)

...Tu, kaip vilnietė, gerai žinai, kaip mes rinkdavomės į lietuviškus vakarėlius lenkų okupuotame Vilniuje. Kristijono Donelaičio minėjimo iš tolo nebegalima lyginti su mūsų anų laikų vakarėliais arba, jūsiškai tariant, lietuviškais parengimais.

Minėjimas buvo iškilmingas, surengtas tikrai plačiu-valstybinu mastu. Ir sausio 4 d. vakarą į Filharmonijos salę plaukė plaukė minios lietuvių-seniūnų ir, kuo galima tik džiaugtis, nepaprastai daug jaunimo.

Filharmonijos salė, žinai, didelė. Ligšiol buvo patalpa didžiausia salė Vilniuje, tik neseniai prieš mano kambario langą Tauro kalnė išaugo milžiniški Profesorių Sąjungų Kultūros rūmai, kurių salės (ne viena) jau pralenkė mūsų senąją miesto salę (dabar Filharmoniją). Tik... apie tai kitą kartą.

Taigi, sakau, ir Filharmonijos salė didelė, bet Kristijono Donelaičio jubiliejui reikėjo bent penkių tūkščių salių. Ir visos jos būtų buvusios pilnos. Ir vis, sakau, gražios, rinktinės lietuviškos publikos. Tai kaip mums, seniems vilniečiams, tuo nesidžiaugti.

Ir nuoširdžiai džiaugiamės ne tik poetu, kuris taip gražiai, iškilmingai buvo gerbiamas, bet ir publika, lietuviška Vilniaus visuomenė, kuri visa, deja, negalėjo čia patekti, bet ir reikalo nebuvo visiems susigrūsti,

nes iškilmės buvo transliuojamos per radiją ir televiziją.

Šimtai tūkstančių kitų lietuvių stebėjo iškilmes televizorių ekranuose, kurie paskutiniu metu yra pasiekę ne tik miestus, miestelius, bet ir kaimų pirkeles. Jau nėra Lietuvoje kampo, kurio nepasiektų radijo-televizijos bangos.

Pačio sukakties minėjimo programos aš Tau neaprašau, nes, manau, Tu jau būsi apie tai skaičiusi mūsų spaudoje, kuri plačiai tą minėjimą aprašė. O šlandien ir rytoj Lietuvos Mokslių Akademijoje pradedama mokslinė konferencija, skirta Donelaičio metinėms paminėti. Bus perskaityta 15 referatų apie poetą ir jo kūrybą. Konferencijoje dalyvauja Lietuvos kalbos bei literatūros insti-

tuto lituanistai, Universiteto bei Pedagoginio instituto lietuvių kalbos ir literatūros specialistai.

(Šlandien pat Vilnius mini ir kito lietuvių poeto jubiliejų, tai Tefilio Tilvyčio 60 metų amžiaus sukaktis.)

Balgdamas, noriu dar pridėti, kad neseniai su ekskursija teko pavažinėti po Donelaičio, taip sakant, papilną — Tolminkiemį, kur poetas 30 metų klebonavo ir savo "Metus" parašė.

Kalnelyje tebestovi sienos apgriuvusios nemažos bažnyčios, greta jos tarp aukštų medžių apžėlęs poeto kapas. Dar neseniai ten stūksojo ir klebonijos pastatas, bet dabar jau nugriautas.

Ir pats Tolminkiemis dabar jau nebevedinamas tuo vardu. Jis pakeistas, kaip ir visi buvusiuji Rytprusių vietovardžiai. Tolminkiemis dabar naujai vadinamas "Čistyje Prudy" (Svarūs Tvenkiniai)...

ATSIŪSTA PAMINĖTI:

LŪŽIAI, Jeronimo Ignatonio romanas, su Pauliaus Jurkaus aplanku, išleido Lietuviškosios Knygos Klubas Chicagoje 1963 m. Kalna \$3.

Šlame romane autorius piešia tikrovę, kuri dar yra šiltai jaučiama kiekvieno išgyvenusio tėvynės praradimo, naujo kūrimosi ir prisitaikymo tragiskumą.

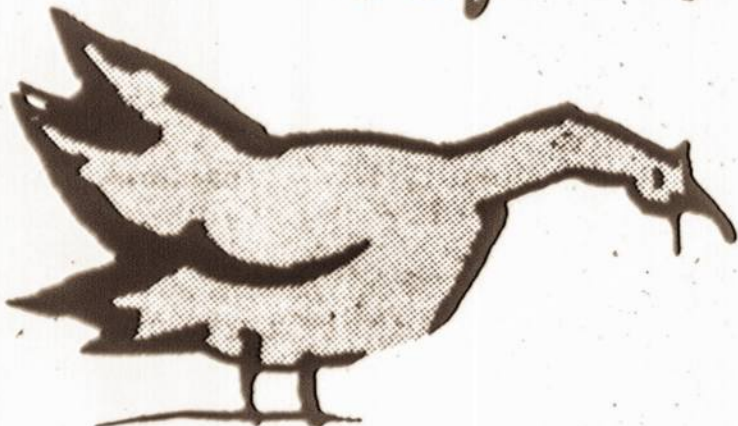

Sov. Sąjoga išleistas ženklas, skirtas Kristijono Donelaičio 250-osioms gimimo metinėms pažymėti. Ženklo autorius dail. K. Dočkus.

Ir kiti Donelaičių sūnūs buvo linkę į amatus. Juvelyrų tapo ir Kristijono brolis Mykolas, o Adomas ver-

Tęsiama 7 psl.

Agričiai

ŠATYRINĖ TRIJŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI

- BURBULIS - kolūkio "Plačiuoju vieškeliu" pirmininkas
- PUTRIUS - buhalteris
- ŽVYNIŪTĖ - zootechnikė
- NAVICKAS - kolūkietis
- KIMSA - kolūkietis
- PENIMIS - spekuliantas
- DUNDA - draugas iš rajono
- ŠOFERIS
- BOBELĖ - su plenu skardinėmis
- PASTRIGA - šeštoji organizacijos atstovė
- MAGDALENA - vištinkinė
- BRONISLAVAS - kolūkietis
- Kolūkiečiai ir kolūketės

ANTRAS VEIKSMAS

ANTRAS PAVEIKSLAS

Tęsinys

Žvyniūtė. Kad nespėsite dėkoti...
Burbulis (sužiūra). Ar vėl kas nors tokio?
Žvyniūtė (pamąsčiusi). Nebežinau, nė nuo ko pradėti...
Burbulis (šlia). Reiškia, jau būsi su kolūkiu susi-

pažinusi... Ir išvadas gal šlokias tokias pasidariusi...
Žvyniūtė (atsidususi). Iki išvadų dar toli, draugas pirmininke, dar vis dairausi, klaidžiodama po kolūkį kaip miške. Braidau ir galo krašto nematau...
Burbulis. Žinoma... Nelengva... Ūkis sudėtingas...
Žvyniūtė. Iš tiesų. Sudėtingesnio ir neberasi.
Burbulis. Tai aš paaiškinsiu, jei kas nors tamstai čia neįkandamai sudėtinga.

Žvyniūtė. Paaiškinių ir atėjau. Tik ar tamsta vėl nepritrūksi laiko?

Burbulis. Aš visas tamstos dispozicijoje, kaip parašyta, nebeatsimenu, kokiam romane.

Žvyniūtė. Ar tamsta neišaiškintum man Magdalenos paslapties?

Burbulis (atsilošia). Tai jau koks nors šmeižtas? Dievaži, čia tai nieko panašaus! Tiesa, ji man darė kažkokias užuominas...

Žvyniūtė. Šmeižtu negirdėjau. Tik kaip čia yra, kad aš niekaip negaliu prasimušti į tą kolūkio vištų fermą. Bėgloji, bėgloji — Magdalenos nerandi, Magdalena pagauni — vištids rakti neturinti. Tartum kažkokia paslaptis.

Burbulis (nušvities). Kokia gi čia paslaptis. Matai, ta mūsų vištinkystė dar visai jaunutė. Gležna. O Magdalena — gera paukštininkė, tik savotiška. Senų pažūrų. Nenori durų varstyti. Ar skersvėjis perpūslas, ar kokia bacila išgausianti į vištids... O galinti dar ir kieno pikta akis pakenkti...

Žvyniūtė (gūžtelėja, šypstelėja). Tiesa. Pikta akis tai pavojingiausia. O vis dėlto ta pikta akis nori pamatyti ir kolūkio vištą.

Burbulis. Gera-ai! Galėsim abu nueiti. Apžiūrėsime, pasitarsim... Tik aš žiūriu, kad tamsta tokia išblyškusi. Ar kartais nesirgučiuoji?

Žvyniūtė. Ne kaip jaučiuos, ne kaip...
Burbulis (pašoka). Taigi aš ir žiūriu! Reiškia, esi pervargusi! Gal važiuotum pailsėti? Į Palangą, Druskiniukus arba ir... Jaltą. Paskirčiau pašalpa. (Paduoda popierų) Imk ir rašyk pareiškimą. Tuoj pat.

Žvyniūtė (šypsosi). Nieko. Dar užteks sveikatos. Nesuklupsiu, nebįjok, draugas pirmininke.

Burbulis. Žiūrėk! Tokia jauna, graži, o pallegusi. Mane sąžinė užgraužtų, jei laiku nepadėčiau.

Žvyniūtė. O dėl ko kito sąžinė tamstos negrauzia?

Burbulis. Dėl ko gi turėtų mane graužti?

Žvyniūtė. Na, sakysim, kad pienas superkamas iš kolūkiečių ir tiekiamas valstybei kaip kolūkio.

Burbulis. Tai kas čia tokio? Tiek kolūkio, tiek kolūkiečių karvės tokios pat: viename gale uodega, kitame ragai. Toje pat žemėje ganosi, tais pačiais pašarais minta. Ir pienas ar vieny, ar kitų toks pat: baltas ir šlapias. Koks skirtumas?

Žvyniūtė. O kur kolūkio banda, visuomeninė?

Burbulis (itraukia oro, išpučia). Kolūkio banda... Mano dėmesio centre.

Žvyniūtė. Dėmesio centre... O tvartai tušti.

Burbulis. Kaip tai — tušti? E! Tai tamsta, matyt, tvartuose nebuval.

Pirmoji lietuviška opera plokštelėse

George Curtis, Eurotone bendrovės vadovas.

Š. m. vasario mėnesį Eurotone bendrovė, kuriai vadovauja George Curtis, išleidžia komp. Vytauto Klovos operą "Pilėnai" plokštelėse. Tai pirmoji lietuviška opera, kuri išties išleidiama trijų plokštelių albume, kartu su atskira brošiūra, kurioje bus atspausdintas J. Mackonio parašytas libretas.

Opera "Pilėnai" buvo užrekorduota spektaklio metu Vilniuje. Operos magnetofoninės juostas iš Lietuvos parsivežė V. Tysliavičė. Eurotone bendrovė, tas juostas perrašydama garsiniai patobulino ir. atrodo, kad tai

bus viena gražiausių lietuviškų plokštelių leidinių.

Operos turinys liečia lietuvių kovas su kryžiuočiais Gedimino laikais. Spektakliui buvo parinkti patys geriausiai solistai. Veikiantųjų sąstatą sudaro:

Margiris, Pilėnų kunigaikštis - J. Urvelis; Eglė, jo duktė - E. Saulevičiūtė; Mirta, jo augintinė - M. Aleškevičiūtė; Ūdryš - Margirio bajoras - Z. Tervydis, Danyla, rusų kniazius - V. Adamkevičius; Potikas, dainius - A. Lietuvninkas; Ulrichas, Magistro pasiuntinys - H. Zabulėnas; Vienuolis - A. Vasiliauskas, Anglų riteris - A. Rudaitis; Bur-

gundų karys - R. Marijošius, Pilėnietis - K. Salkevičius.

Opera "Pilėnai" yra 4 veiksmuose. Diriguoja muz. V. Vižonis. Pastatymą režisavo J. Gustaitis, chorą paruošė chormeisteris J. Dautartas.

Albumo maketą puošia tiesiog iš spektaklio paimta nuotrauka, kurią spalvomis spaudai paruošė dail. J. Šukys.

Plokštelių kaina - 12,00 dol. ir jau dabar užsakymus galima siųsti į Vienybę.

SCENA IŠ "PILĖNŲ" OPEROS PIRMOJO VEIKSMO.

Sėja ir piūtis

Atkelta iš 6 psl.

Žvyniūtė. Buvau. Ne kartą.
Burbulis. Negalimas daiktas! Buvai, o tvartuose sрутų neradai?

Žvyniūtė. Sрутų -- tai tiesa. Iki kelių.
Burbulis. Tai gi, gerblamoji! Iš kurgi tos sрутos, jei nebūtų galvijų? Pagal jas aš ir orientuojuos: Prieinu prie tvarto, pažūriu pro duris, man viskas ir aišku. Jei tik daug sрутų, tai reiškia atsirado prieauglio. Jei tik sрутų sumažėja, tai reiškia... jau velniava: kažkiek galvų nuaktuota...

Žvyniūtė. Ką gi jūs tada darot?
Burbulis. O ką gi darysi? Akta pasirašom, dedam į aplanką. Išbraukiame iš sąrašo, ir kvit. Visą darom pagal taisykles.

Žvyniūtė. Matali! Kritusius tai sutvarkot pagal taisykles. O gyvaisiais rūpintis tai tų taisyklių, matyt, jums trūksta...

Burbulis. Ko, ko? Taisyklių mums trūksta? Ką čia tamsta šneki. Jei kolūkis turėtų tiek pašarų, kiek gauna taisyklių, tai tik juokai būtų net dveja tiek gyvulių išmaitinti. Taisyklių pilni stalčiai, o aš štai sėdžiu ir rūpinuos -- iš kur pasiskolinti ar nusipirkti vežimą kokio pašaro.

Žvyniūtė. Geri šeimnininkai pašarais rūpinasi vasarą, ne žiemą.

Burbulis (garsiai). Kas galėjo numatyti, kad (žymiai tyliau) tiek gyvulių iki šiol dar liks gyvų...

Žvyniūtė. Tai tik toks sielvartas?

Burbulis. O kokio tamstai dar reikia?

Žvyniūtė. Tiek galvijų nugaišius!

Burbulis (atsidūsta). Nei žmonės, nei galvijai neišvengia savo likimo...

Žvyniūtė (atsistoja). Draugas pirmininke... Dviese mudviem nesiseka rimtai kalbėtis. Pasikalbėkim platesniam rate.

Burbulis. Kokiam rate?

Žvyniūtė. Sukviesk kolūkiečius. Ir pasikalbėsime. Visi kartu.

Burbulis. Ką tamsta šneki! Ką tamsta šneki! Tamstai būtų katastrofa su tokia sveikata.

Žvyniūtė. Kodėl?

Burbulis. Susirinkę jie taip priūs galvą, kad iš susirinkimo teks gauti tamstą tiesiai į ligoninę. Tamsta dar nežina, koks čia elementas!

Žvyniūtė. O aš čia sutikau daug gerų, protingų ir sąmoningų žmonių.

Burbulis. Čiulbėti tai jie moka.

Žvyniūtė. Toliau kalbėtis mums tik dviese nebėra prasmės.

Burbulis (sujudęs). Kaip nebėra prasmės? Kaip nebėra prasmės? Tikroji prasmė tik dabar ir prasidės! Sėskis dar minutėlę. (Sodina) Išklausyk mano širdies balsą... Žvyniūtė (nenoriai sėdasi). Aš tamstos jau tiek prisiklausiau...

Burbulis. Ne viską išgirdai, ne viską! Juk darbe aš degte degu. Liepsnoju! Bet juk aš čia vienas kaip pirštasi! Vienintelis šviesus spindulys neperregimoj tamsoj! Ką aš vienas galiu nuveikti? Man reikia širdies, kad galėčiau būti pilnavertis kolūkio vadovas. Širdies!

Žvyniūtė. Kokios širdies?
Burbulis. Karštos širdies. Liepsningos. Kad ji būtų vis greta manęs. Va čia... Kad ji mane šildytų, skatintų kovoti, įkvėptų žygiams.

Žvyniūtė. Tai apie ką mes čia kalbamės? Apie... tvartus ar apie meilę?

Burbulis. Dabar apie meilę. Kai bus tvarkoj meilė, bus tvarkoj ir tvartai. (Prisėdęs arčiau) Elenyte, rodos, tamstos vardas?

Žvyniūtė. Taip. Elena.

Burbulis. Ar tamsta kartais ne nuo Dubysos?

Žvyniūtė. O kokios dabar tas turi reikšmės?

Burbulis (karštai). Turi, Elenyte, turi! Tamsta man kaip iš tos dainos: "Už Rasėnių ant Dubysos sesės geltonkasės po rases šukuoja kasas." Tamsta tokia geltonkasė, kad man tiesiog galva svaigsta.

Žvyniūtė pašoka ir atsistoja už kėdės. Išmai pritrūksta juoku.

Koks man džiaugsmas, kad tamsta taip juokies! Reiškia, ir tamsta laiminga.

Žvyniūtė (pro juoką). Tai tamsta man taip suliepsnojai meilę?

Burbulis (karštai). Tau, Elenyte. Tik tau. Pamačiau tave -- ir baigtai (Mušasi į krūtinę) Štai aš visas... kaip atsisečiojęs... Tavol!

Žvyniūtė dar labiau pritrūksta juoku.

Žvyniūtė (kvatodama). Tikrai tamsta juokdarys...

Burbulis. Ne juokdarys, Elenyte, ne juokdarys! Meilė -- tai pablūdimas. Net vienas profesorius yra taip pasakęs. Bet tai šventas pablūdimas. Juk apie meilę parašyti storiausi romanai, kaip laišnių paltys!

Žvyniūtė (vis dar nesitverdama juoku). Ir tokie pat riebus?

Burbulis. Ir tokie pat riebus. Juk žmogus tik kartą gyvena. Kas iš to, jei jis vienišas kaip akmuo pakelėj? Juk ir tu, Elenyte, svajoji apie gyvenimo draugą: rimtą (baksnoja sau į krūtinę), nusistovėjusį, su principais, su ateitimi, -- kaip užvėją nuo gyvenimo audrų kolūkinėj statyboj.

Žvyniūtė (prisijuokusi). Na, ką gi darysi... Jei, sakai, kolūkiu labui...

Burbulis (karštai). Kolūkiu! Elenyte, mieloji! Tik kolūkiu! Kaip mudu abu... suglaudę širdis... pakelsime tą kolūki! Kolūkiečiai pastatys mums paminklą! Amžius stovėsime mudu greta, gipsiniai!

Pus daugiau

Vilniun, džiuglių įspūdžių kupinas, grįžo jau trečiuosį Maskvos scenoje pasirodęs Lietuvos Akademinis operos ir baletų teatras (apie 70 artistų). Statė Juzeliūno baletą "Ant marių kranto," Balisio baletą "Eglė Žalčių Karalienė," Delibo baletą "Silvija" ir Prokofjevo operą "Meilė trims apelsinams." Šios maskviečiai nematė 30 metų, nes kompozitorius gyveno užsienyje ir tik pernai atkankė tėvų kraštą. Į vaidinimus atsilankė Chruščevas ir kompozitorius Chačaturjanas. Per 4 vakarus žiūrovų prisikimšdavo po 6,000.

Vilniuje visi gyrė architektus A. ir V. Nasvyčius (Neringos statytojus) už puikų dailės parodos apipavidalinimą. Spauda rašo: "Tai buvo viena geriausių įrengtų, iš visų Dailės Muziejuje matytų."

Aplinka...

Atkelta iš 6 psl.

tėsi kalvystė. Didelių sugėbėjimų gaminti muzikos instrumentus bei įvairius fizikos prietaisus vėliau parodė ir pats poetas, Neblogai palyginti gyvenime sekėsi ir suaugusioms Donelaičių dukroms -- jos visos ištekėjo ir, atrodo, gyveno pakenčiamai.

Apie K. Donelaičio ir jo artimųjų gyvenimą Lazdynėliuose beveik jokių žinių nėra išlikę. Ir pats poetas savo raštuose bei užrašuose apie tą laikotarpį visiškaikai nieko nekalba. Skurdžios žinios mus tėra pasiekusios apie Donelaičio vaikystę ir per jo amžininkus bei giminačius. Nebesiliko ligi mūsų dienų ir Lazdynėliai. Dar 1896 m. tai vietai atžymėti buvo šis tas padaryta -- K. Donelaičio gimtinėje pastatytas paminklinis akmuo. Atidarymo iškilmėse dalyvavo kai kurie to meto kultūros veikėjai ir "Metų" autoriaus talento gerbėjai. Vienas iš jų, įžymus K. Donelaičio biografas F. Tecneris, parašė ta proga poetui skirtą eilėraštį, kuris su iškilmių aprašymu buvo išspausdintas periodikoje. Tačiau praužė du pasauliniai karai užtūnė bet kokius K. Donelaičio pėdsakus jo gimtuosiuose Lazdynėliuose. Nebėra čia nei tų ažuolų ir beržų gojėlio, kuriame buvopastatytas minėtasis paminklinis akmuo, nebematyti čia nei sodybos ar kokio nors kito daiktinio liudininko, bylojančio apie tos vietos reikšmę lietuvių literatūros istorijai. Reikia tikėtis, kad ilgai jį bus kaip nors atžymėta, ir bus simosios kartos žinos, kad čia, Lazdynėlių kaimelyje, gimė ir pirmuosius savo gyvenimo žingsnius žengė lietuvių literatūros klasikas Kristijonas Donelaičius.

Mano apsilankymas Lietuvoje

Vilnius, kaip ir Kaunas, gruodžio 31 d. ruošėsi sutikti Naujuosius 1963 Metus. Automobiliui riedant Gedimino gatve, matėsi tiršta minia žmonių, jaunimas su slidėmis ir būrlai vaikų, kurie traukė į Katedros alkštę. Prie senosios varpinės mirgėjo milžiniška eglaitė su seneliu šalcū, o kiek vėliau sužibo Gedimino pilis, apvesta elektros lempučių. Vaizdas pasakiškas. Kokia laimė, kad ta aplinka, ta gražioji Vilniaus panorama su Katedra ir varpine, tolimoje iškilusia Gedimino tvirtove, nenukentėjo karo audrose. Nuostabu, turint mintyje faktą, kad beveik 40 nuosimčių miesto buvo sugriauta, o likę pastatai kitaip nukentėję. Pasakojo, kad nebuvo likę nė vieno namo, kurio langai nebūtų subirėję ir blogiausia, kad neturėjo stiklo pasitaisyti.

Vilniaus gyventojai nepraleisdavo progos tuos sunkiuosius vargo metus prisiminti ir todėl taip jaudinosi, kad juos vėl karas nepaliestų. Gyvenimo sąlygoms pagerėjus, turbūt, todėl ir tokia pakilia nuotaika ruošėsi sutikti Naujuosius Metus, lyg tikėdamiesi ateityje sulaukti daugiau gėrybių. Tuo tarpu, kai Kalėdas čia atšventė ramiai ir kukliai, ne taip, kaip Amerikoje, tai Naujuosius Metus ruošėsi sutikti viešai ir su visokiais fanfarais.

Ir Vilniaus viešbutis į kurį grįžau po kelionės į Kauną, buvo pasipuošęs naujametinėmis dekoracijomis, ruošėsi priimti per 500 svečių. Kita rytą sužinojau, kad dalyvavo beveik dvigubai daugiau žmonių.

Budėtoja antrame aukšte pasitiko mane, kaip seną viešbučio gyventoją, ir priekaištavo kodėl jau nepranešiau, kad išvykstu į Kauną.

- Tiek daug žmonių čia lankėsi jūs ieškodami, o nežinojau ką atsakyti, - budėtoja draugiškai pabarė.

- Ir dabar nieko nesakykite, nes norėčiau bent poros valandų poilsio, - prašiau.

Buvo malonu sugrįžti į nr. 14 jaukius ir švartus kambarius. Nedelsdama prisileidau karšta vonią, kurios Kaune labiausiai pasigedau. Numigtai, betgi, nebuvo laiko, prasidėjo telefonai, skambutis po skambučio, kvietimai iš naujų ir senų pažįstamų sutikti Naujuosius Metus. Man labiausiai rūpėjo, ar turėsiu bilietą į operą. Susisiekiu su L. Kapočiumi, Kult. Draugystės raštinėje. Apgailėstavo tegalėjęs gauti tik du bilietus, todėl pats nedalyvausiąs, nes jo žmona norinti matyti operos spektaklį.

Apsirengiau savo žalia išeigine suknele, kurią mano vyras buvo padovanojęs vieno Vienybės koncerto proga ir kurią įsiai labiausiai mėgo. Ruošiantis į operos spektaklį, mane jaudino prisiminimai, kiek rūpesčio ir darbo mudu pakeldavome rengiant metines Vienybės šventes ir kokie laimingi grįždavome į namus, kai viskas gerai praėdavo. Vienok dabar priėjau išvados, kad ir tie koncertai iš dalies jo sveikatą pakirto. Viename iš jų tikrai buvo ištikęs širdies priepuolis, kai po koncerto programos su Rūta Lee-Kilmonyte ir kitais Webster Hall susėdome prie staliuko atsigaiivinti. Tame koncerte dalyvavęs dr. Bobelis įspėjo, bet, deja, nei ligonis, nei sekančią dieną mano iškvieštas gydytojas į namus, tada neatkreipė reikalingo dėmesio. O jeigu būtų atkreipę, kas žino, gal dar ir šiandien būtų išlikęs sveikas ir gyvas...

Tokios mintys neduodavo ramybės ir neleisdavo susigyventi su likimu, taip žiauriai mus

nuskriaudusiu. Didesniu pasiryžimu prisiekiau sau vykdyti visą tai, ką įsiai norėjo ir troško, nežiūrint kokius sunkumus tektų pergyventi tuos nebaigtus darbus vykdam, žinojau, kad, jeigu pati tų darbų neatliksiu, tai niekas kitas nesirūpins nei manų vyro raštų išleidimu, nei Vienybės ateitimi, ar jos pastogės išlaikymu, nežiūrint to, kad čia taip gausiai sutelkta archyvinės medžiagos, beveik 80 m. laikotarpio Amerikos lietuvių praeities.

Tuo momentu džiaugiausi į Lietuvą atvykusi, kol dar manų energija ir sveikata neišsemta, nes be visų kitų reikalų rūpėjo surinkti visus mano vyro raštus, tilpusius Nepriklausomos Lietuvos spaudoje ir anksčiau, L. Kapočiumi, su žmona atėjusiam palydėti į operos spektaklį, buvau giliai dėkinga, kai painformavo, jog dėl vyro raštų yra paskirtas pasimatymas su Lietuvos Archyvo direktoriumi. Einant į operos rūmus pranešė, kad pasimatymai sutvarkyti ir su kitais asmenimis, kuriuos norėjau sutikti. Jų tarpe, su Vilniaus Vyskupijos Kurijos valdytoju prel. Č. Kirvaičiu, šv. Mikalojaus bažnyčios klebonu kun. Mažeika, J. Paleckiu, J. Deksnu, laikraščių redaktoriams bei kt. Likusios mano dienos Vilniuje, mačiau, bus dar įdomesnės, nors kiekviena diena buvo įdomi ir kasdien įgijau daugiau įspūdžių, negu namuose per kelėtą mėnesių.

E. Čudakova, sulietuvėjusi rusų kilmės solistė, dainavusi Violetos vaidmenį "La Traviata" operos pastatyme.

Kad ir šis vakaras. Vos spėjus paltus palikti drabužinėje, laukiamoje salėje mus pasitiko liesas, aukštas, elegantiškai apsirengęs vyras.

- Susipažinkite su Kipru Petrausku, - Kapočiuvienė sako.

Pagaliau. Net manų akys nušvito sutikus šį garsųjį Lietuvos operos solistą.

- Kaip galima, kad netenka progos jus išgirsti dainuojant šiame spektaklyje, - Petrauskui pastebėjau.

- Šitą cveką dar išgirsite, - Petrauskas užtikrino, - bet iš kur jūs atsiradote?

- Esu lietuvaitė iš Amerikos.

- Atrodote, kaip amerikietė, - Petrauskas pastebėjo. Netrukus pasigirdo skambutis, ir į mano ranką įspaudęs saldaičių, Petrauskas nuskubėjo į savo ložę, žadėdamas vėliau pasimatyti. Nors spektakliuose jau nebedainuoja, bet teatre praleidžia visas savo dienas, lankydamas repeticijas ir pastatymus.

Solistė I. Jasiūnaitė, dainavusi Floros rolę "La Traviata" pastatyme. Nuotraukoje ji matoma Lady Pamela vaidmenyje "Fra Diavolo" operoje.

Sėdėjau ketvirtoje eilėje nuo rampos, o žemiau matėsi orkestras. Nenorėdama atkreipti dėmesio pradžioje nedrįsau per daug dairytis, nors kiekvieną smulkmeną buvo be galo įdomu pamatyti. Buvau nustebinta, matydama taip puošnial apsirengusias moteris, įdomius vyrus ir tiek daug jaunimo. Mano ypatingą dėmesį atkreipė toje pačioje ketvirtoje eilėje atsistėdusi aukšta moteris, apsirengusi gražia juoda suknele ir pasipuošusi kelių eilių perlais. Neapsirikau, Kapočiuvienė patvirtino, kad tai operos solistė Aleksandra Staškevičiūtė, su kuria turėjau progos susitikti pertraukos metu.

Teatras nedidelis, talpina apie 700 žmonių, bet labai jaukus. Kapočiuvienė pasakojo, kad spektakliams bilietų pakeičiamas toks didelis, kad statybos projektuose numatyta greičiausių laikų pastatyti naujus operos ir baletų teatro rūmus.

Šviesoms užgėsus pasirodė dirigentas, R. Geniušas, vienas iš jaunesnės kartos muzikų. Violetos vaidmenį dainavo E. Čudakova. Jei ne jos pavardė, tai nebūčiau žinojusi, jog ji rusų kilmės, taip tobulai tarė lietuviškus žodžius. Be jokio akcento. Pastrodo, ji Lietuvoje užaugusi ir sulietuvėjusi. Savo balsu, valdyba ir laibumu atitiko džiūva sergančios Violetos rolę.

Chormeisteris J. Dautartas (kairėje), ir režisierius J. Gustaitis.

Programoje buvo pažymėtos kelios pavardės Alfredo vaidmeniui, bet dainavo tenoras V. Česas. Gailėjau, kad ne V. Adamkevičius ar V. Noreika, kurių balsus jau pažinojau iš plokštelių. Kitas partijas atliko šie: J. Stasiūnas - Germontą, I. Jasiūnaitė - Florą, A. Vasiliauskas - Gastoną, J. Urvelis - Baroną, A. Lietuvninkas - Doktorą, P. Kasperavičius - Markizą ir kt.

Sokiuose dalyvavo baletų solistai B. Kelbauskas, J. Jovaišaitė, R. Jamonaitė, I. Kalvaitytė, A. Ruzgaitė, R. Stankūnaitė, H. Jagminas.

Pastatymas J. Gustaičio gerai surežisuotas. Amerikon atvykę Nepriklausomos Lietuvos solistai, ne be pagrindo didžiavosi savo operų spektakliais Kaune. Ir dabar išlaikomas aukštas lygis, bet kitaip neturėtų būti, kai opera valstybės išlaikoma ir nesigallima išsų repeticijoms ir tobulesniems pastatymams. Buvo malonu patirti, kad tebesilaikoma tų pačių tradicijų, Naujų Metų išvakarėse tebestatoma Verdi "La Traviata", su kurios pirmuoju spektakliu Nepriklausomoje Lietuvoje 1921 m. gruodžio 31 d. pasirodė Lietuvos opera.

Kai vėliau su operos vadovais ir solistais susitikau pertraukos metu, kai kurie reiškė nuomonę, kad tradicinis Naujų Metų išvakarių "La Traviata" spektaklis turėtų būti pakeistas kurio nors lietuvių kompozitoriaus veikalu. Sumanymas geras, bet vargiai toks pakeičimas būtų pravestas, nes būtų nemažai varžybų ir pavydo, kuriam kompozitoriui tokia garbę suteikti.

Bus daugiau

Scena iš "Fra Diavolo" operos pastatymo Vilniuje (iš k. į d.) solistai V. Česas, A. Kučingis ir V. Usinas.

SVEČIUOSE PAS ARGENTINOS LIETUVIUS

Salomėja Narkėliūnaitė

Kiekviena diena Buenos Aires man atnešdavo gausių įspūdžių. Gyvenau labai skubiai, nes laiko nebuvo daug, o pamatyti reikėjo begales.

Mano veiklos planuotojai ir palydovai daugiausia buvo Pranas ir Ona Ožinskai ir red. K. Norkus. Todėl, jei jau būdavo kas numatyta, tai ir vykdavome — nesutrukdavome mums nei lietus, nei kas kitas.

Ir taip vieną vakarą (rug. 21 d.), smarkokai lyjant, išsirengėme aplankyti miesto centre gyvenančius Vladę ir Benediktą Survilus. Mus pas juos nuvežė savo automobiliu Vytautas ir Birutė Daratėnai.

Survilai garsėja Argentinoje savo madų salionais. Jų sukurti suknelių ir apsiaustų modeliai dažnai demonstruojami per TV ir vaizduojami madų žurnaluose. Madų demonstracijas jie rengia ir įvairiomis kitomis progomis — juos kviečia Argentinos kariuomenės vadovybė, argentiniečių visuomenės organizacijos. Vienu žodžiu, iš lietuviško upeliuko jie jau yra išplaukę į didžiuosius vandenis.

Bet buvo įdomu ir džiugu klausytis, kaip Survilai, sau duoną iš argentiniečių uždirbdami, savo širdimi vistiek yra su lietuviais — lanko lietuviškus parengimus, skaito ir remia lietuvišką spaudą, lietuviškai augina savo sūnų Hektorą.

Benediktas yra Argentinoje gimęs, bet Vladė yra buvusi dypukė. Jos tėvai Vladė ir Vytautas Malėlai Kaune yra buvę garsaus vaistų sandėlio "Germapo" darbininkai. Jie dabar irgi gyvena Buenos Aires. Su jais buvo malonu pasimatyti visoje eilėje BALS'o sukaktuvinių parengimų.

Turėjau juos prisiminti iš Kauno, bet per ilgą laiką tarpas jau užtrinė bruožus, tačiau jų dukrą Vladę — dabartinę Survilienę — prisimenu dar iš 1940 m. žiemos. Tada Birutėčių rūpesčiu mus, Vilniaus Vytauto D. Gimnazijos moksleivius, kurių tėviškės buvo likusios už Vilniaus srities ribų (kai sovietai "gražini-

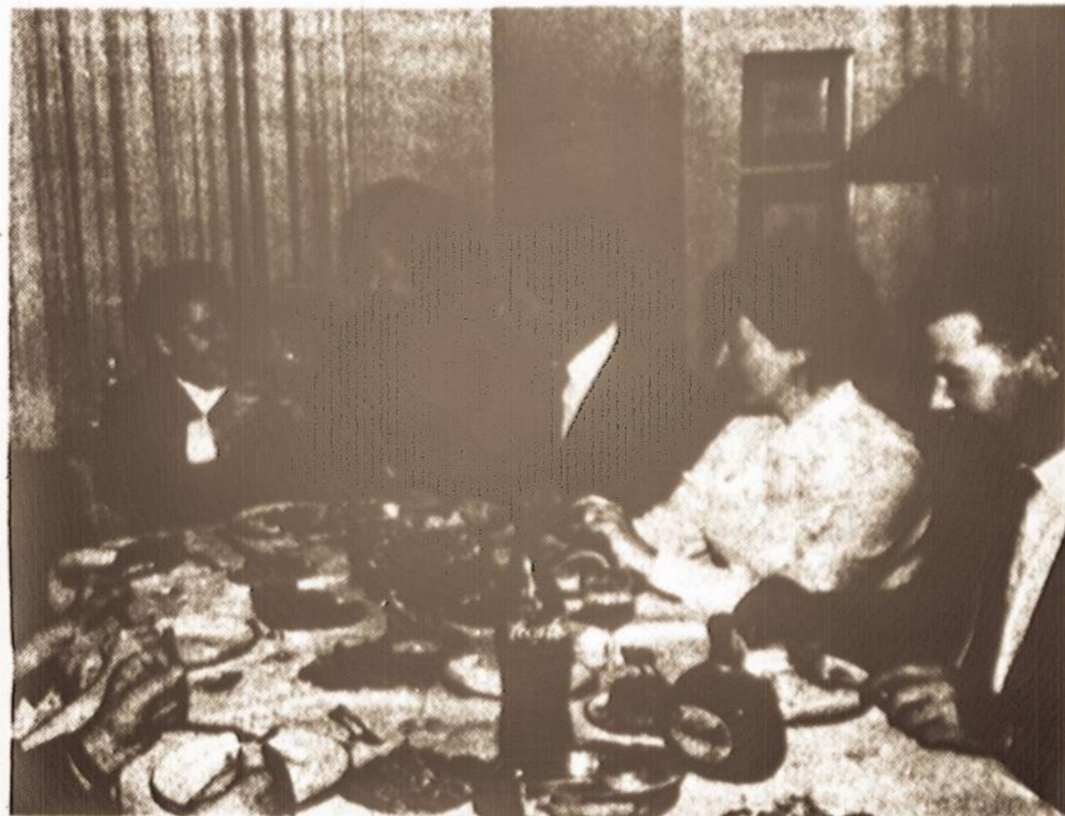

Svečiuose pas Gintyliene ir jos dukrą: iš k. į d.: dr. Sofija, Pr. Ožinskas, Ona Gintyliene, inž. agr. J. Bukauskas, jo žmona. Stovi Bukauskų dukra Graciela, O. Ožinskienė ir Bukausko sesuo

no" Vilnių Lietuvai) ir kurie neturėjo kur vykti Kalėdų atostogų, pasikvietė kauliečiai. Kaune pas Malėlus buvo apsistojusi mano jaunesnė draugė Stasė, ir todėl su Malėly Vlade ir aš turėjau malonios progos susipažinti.

Dabar, kai tik susitikome su Vlade Buenos Aires, pirmiausias jos klausimas ir buvo apie Stasę. Stasė buvo graži mokinukė, garbanuotais ilgais plaukais. Papasakojau jai, kad Stasė ištėkėjusi už jauno gabaus muziko Vytauto Paltanavičiaus, gyvena Vilniuje, dirba "Pionieriaus" redakcijoje ir augina dukrelę. O kai perreitų metų spalio mėnesio pradžioje vėl lankiausi Vilniuje, tai ir Vladės sveikinimus Stasei perdaviau asmeniškai.

Pas Survilus, kurie gyvena skoningai įrengtame bute, esančiame moderniško apartamenthouzo penktame ar šeštame aukšte, teko susitikti ir su daugiau jų draugų — Klemensu ir Ona Balčiūnais ir Alfonsu Barzdžium.

Besivaišinant pas Vladę ir Benediktą Survilus...

Vakarienės metu ir jos kalbėjomės apie gyvenimą ir lietuvius Argentinoje, Amerikoje ir Lietuvoje. Vėliau pasiklausėme lietuviškos muzikos plokštelių, apžiūrėjome ir iškritikavome naują Vladės portretą,

prisidėjusį prie Survilų kolekcijos, kurioje yra puikių dail. Rimšos kūrinių.

Galėjau, kad nebuvo laiko pamatyti Survilų madų salionus, kurie yra populiarius Buenos Aires mieste ir kuriuos patys savininkai

rūpinasi vis tobulinti. Survilai protarpiais keliauja po įvairius pasaulio madų centrus, norėdami susipažinti su viskuo, kas veikiama kitur, ir ieškodami naujų temų.

Iš viešnagės Buenos Aires ta pačia proga prisimenu vakarienę pas Oną Gintyliene ir jos dukrą.

Tai lietuviai, kurie žinomi plačiau už argentiniečių lietuvišką pasaulio. Gintyliene su dukra Sofija gyvena gražioje viloje, kur kartu yra moderni klinika. Joje Sofija, šiuo metu bebaigianti medicinos pakultetą, su vietiniu gydytoju sėkmingai tebetęsia savo tėvo metodu reumatizmo gydymą.

Jos tėvas dr. Juozas Gintyla yra miręs 1958 m. Argentinoje, kur Gintylai įsikūrė, ten atvykę po II Pas. karo. Dr. Gintyla yra susilaukęs didelio garso — jam buvo pavykę pagydyti daug sunkiai sirgusių aukštos kilmės argentiniečių. Lietuvių tarpe daktaras taip pat buvo labai populiarus. Jisai padėdavo savo tautiečiams kiek galėdamas, ne tik asmeniškai, bet net ir korespondenciniu būdu. Gintylų sūnus inžinierius Juozas su žmona ir vaikais gyvena Edeltraudt von der Husty.

Puošnioje Gintylų rezidencijoje, be manęs su Ožinskais, dar buvo BALS'o red. K. Norkus ir inž. J. Bukevičius su žmona, dukra Gabriele ir sesute Angela.

Prieš vakarienę bendrai pasikalbėjome lietuviškais klausimais ir pasiklausėme lietuviškos muzikos plokštelių. Ypatinai visiems labai patiko Ūdrto arčia iš V. Klovos operos "Pilėnai". Tą plokštelę, Jokūbo Stuko išleista, Ožinskui buvau nevezus iš New Yorko.

Įdomu buvo arčiau susipažinti su Ona Gintyliene ir jos dukrą. Jos abidvi labai domisi lietuvių gyvenimu, turi labai daug pažįstamų šiaurės Amerikoje ir prašė, kad juos visus prie progos pasveikinčiau. Kadangi neįmanu tai greitu laiku padaryti, tai tuos jų sveikinimus perduodu per šį margą popterėlį.

(Bus daugiau)

Pas Survilus: apačioje Survilų sūnus Hektoras, Vl. Survilienė. Iš k. į d.: Daratėnai, Ožinskai, Balčiūnai, Survila, Barzdžius.

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Chicago lietuviai didesnėmis lietuvių sportininkų pramogomis nėra dažnai valšinami. Čia tik futbolininkai ir krepšininkai žiemos mėnesiais reguliariai žaidžia pirmenybėse, tačiau jų pagirodymai lietuvių publikos daug nepritraukia.

Sausio 18-19 d. d. chichagiečiai turėjo būti liudininkais Vid. Vakarų sporto apygardos vyrų krepšinio pirmenybių, kurios čia pritraukė be vietinių 5 komandų dar po vieną iš Detroito ir Clevelando.

Chicago krepšininkai, paskutiniu metu pripratę prie laimėjimų, šį kartą buvo priversti nusileisti "atėjūnams."

Geroką špōsą iškrėtė Clevelando Žaibo komanda, kuri iš eilės sutvarkiusi Detroito Kovą, Chicago Lietuvos ir Chicago Arą tapo apygardos meistriu. Visi šie laimėjimai clevelandiečiams buvo gana sunkūs (prieš Kovą — trijų taškų skirtumu, Lietuvai — 5, o Arą — tik vieno), tačiau to jiems pakako iškopimui į I-ją vietą.

Beje, Clevelandui pergale čia nusvėrė dabartinis chichagietis Edvardas Modestavičius, kuris buvo vienas geriausių žaidėjų pirmenybėse. Jis yra rimtas kandidatas į lietuvių rinktinę, besiruošiančią Australijon. E. Modestavičius dabar priklauso seniai susiorganizavusiai Chicago Korpi Neo Lithuania komandai, kuri pirmenybėse nebedalyvavo.

Tolimesnes vietas apygardinėse pirmenybėse užėmė: 2. Chicago Aras, 3. Detroito Kovas, 4. Chicago Neris, 5. Chicago Lituanica. Paskutines dvi vietas pasidalino Aro ir Lituanicos antrosios komandos.

Čia pastebėtina yra Lituanicos kukli vieta, nors, pagal žaidimą, ji neatrodė daug blogesnė už Žaibą, Arą ar Kovą. Kiek menčiau pasirodė Neris, kuri, neturėdama pagrindinių žaidėjų iš ankstesnio sąstato, dabartiniu metu iškrita iš konkurencijos. Tačiau palankūs burtai Neriai užtikrino, palyginus, gerą vietą.

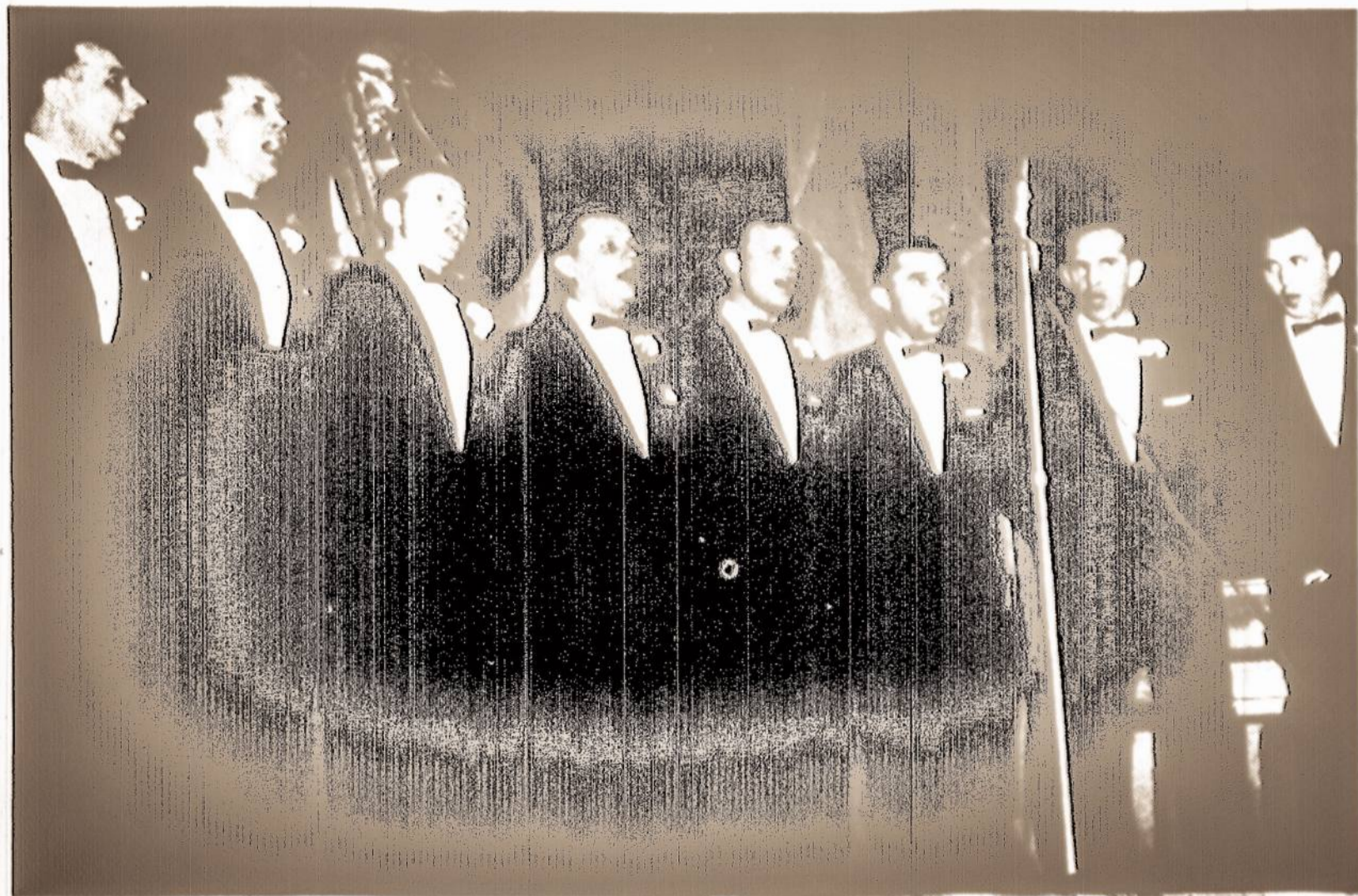
Chicago sportiniame gyvenime paminėtini ir kiti įvykiai. Pirmoje eilėje — smagiai nutekiantis Neris moterų tinklinio komandos laimėjimas Chicago moterų turnyro B klasėje sausio 12 d.

Kiek liūdnescnis yra Lituanicos futbolininkų pasirodymas salės futbolo ("Indoor Soccer") pirmenybėse. Čia po pralaimėjimo prieš Fortūną, mūsiškiai praktiškai ir kitas dvi rungtynes. Tad iš 3 susitikimų jie dar nebeturi nė vieno taško (pasiekė tik vieną įvartį). Beje, Lituanicai dar liko 6 rungtynės, todėl jiems gali dar pasisekti nugnybti vieną, kitą pergalę. Tačiau perspektyvų į pirmąsias vietas — jokių.

Reikia paminėti naujo krepšinio vieneto — Chicago Korpi Neo Lithuania kelionę į Clevelandą ir jo sausio 11 d. ten sužaistas rungtynes su vietos Žaibu. Susitikimas nežymia pergale (83:79) baigėsi šeimininkų naudai.

Chicago lietuviai krepšinio mėgėjai kviečiami pasižiūrėti Marquette parko vyrų krepšinio lygos (dalyvauja 4 lietuvių komandos) rungtynių sekmadieniais ir trečiadienį vakarais.

Neužmirškite atnaujinti Vieniybės prenumeratę!

Populiarusis New Yorko Vyrų Oktetas, čia matomas vieno koncerto metu, sausio 25 d. įdainavo dainas ilgo grojimo plokštelei, kuri netrukus pasirodys rinkoje. Oktetui vadovauja Aleksas Mrozinskas. Plokšteles išleidžia Eurotone bendrovė, talkinant J. Štukui...

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Draugijos

Atkelta iš 5 psl.

remonijoje dalyvavo Lietuvos atstovas J. Kajeckas, įteikęs savo \$100 auką. Sudaryta istorikų komisija (Sužiedelis, kun. Gidžiūnas, kun. S. Yla, prel. Balkūnas) suplanuoti tinkamą, lietuvišką koplytėlės valzdą.

Kažkas kažkur ruošia leisti Amerikos lietuvių istoriją ir V. Liulevičius prašo prisijusti jam žinių apie lietuvių ekonominę veiklą: amatus, pramonę, prekybą, finansus, profesionalus. Tema plati ir vienam vyrui įveikti neįmanoma. Gal tiksli būtų kreiptis į Enciklopedijos leidėją, jos redaktorius ir 300 bendradarbių tinklą?

Suakmenėjusia vaga Lietuvos gyventojų mąstymui vartyti žinios dr-jos vice-pirm. S. Nekrašius tikina: "Nepriklausoma Lietuva buvo nepriklausoma prasme, kad nepriklausė lietuvių tautos daugumai — darbo žmo-

nėms." Būtu įdomu, kaip Nekrašius aiškina faktą, kad motina (kuriai, N. žodžiais, Lietuva priklauso) norėdama savo sūnų amerikietį priimti ir sutikti Vilniaus viešbutyje, o ne savo namuose, kaip būdavo "nepriklausomoje" priklausomoje Lietuvoje? Nekrašius mus iššaukia: Tegul kapitalizmas parodo kur nors tokį pavyzdį! Tiesa, įrodyti negalime, nes kapitalizmo pasaulyje tokių "žmoniškų" dalykų nėra!

Kaune J. Gruodžio vardo muzikos technikumė smuiką dėsto Rutovskis, pianą Zubraitė, akordioną Krudriavcevas.

Po kelių metų pertraukos Vilniuje vėl pastatyta opera "Aida." Režisavo T. Gustal-

tis, dirigavo Viržonis, scenariją rūpino Songailaitė. Būtu įdomu palyginti vilniškių statytą "Aidą" su Chicago Lietuvos Operos.

Pernai vasarą Palangos vasarotojams grodavęs Vilniaus žemės ūkio darbuotojų orkestras "amerikiečių tvankią, triukšmingą, nuobodžią, liguistai nacionalistinę muziką", kuri, taikiau, atrodo, vasarotojams patikusė.

Vilniaus Tiesos red. Zimanas skundžiasi: "Turime Lietuvoje žmonių, kurie, tradicijas sekdami, pasiduoda nacionalizmo pažiūrai-nepasitenkina bei neapkenčia atėjūnų."

Stebetojas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARSVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANT'S
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-9683

VIENYBĖ

* **BALFO VAJUS** New Yorke užbaigiamas 100-jo skyriaus rengiamu valdinimu kovo 21 d. Schwaben Hall, Ridge-woode. Vaidins Hamiltono grupė iš Kanados. Bus statoma "Atžalynas".

* **AMERIKOS LIETUVIŲ** Inžinierių ir Architektų Sąjungos New Yorke skyriaus ballus įvyksta vasario 1 d. Furci's Caterers naujoje salėje, 111th St. ir Atlantic Ave. kampas, Richmond Hill, N. Y. Groja sustiprintas R. Butrimo orkestras. Susidomėjimas ballum buvo didelis, nes jau išparduoti visi bilietai.

* **A. POLIŠAITIS**, Lietuvos konsulas Sao Paulo mieste, Brazilijoje dėkodamas už sušintinėjimą Vienybę, ta pačia proga sveikina vlenybiečius su N. Metals.

* **MYKOLO LIUBERSKIO** diriguojamas Angelų Karalienės par. choras sausio 25 d. koncertavo Elizabethe. Dainavo mišrus ir moterų choral, solo A. Kizis ir duetus A. Kizis ir B. Svogūnas. Akompanavo Aleksas Mrozinskas.

* **BROOKLYNE** posėdžiavusi Chicagos Draugo poezijos jury komisija premiją paskyrė Kaziuui Bradūnui už rinkinį "Sidabrinės kamanos". Bradūnas yra Draugo literatūrinio priedo redaktorius. Komisijoje buvo L. Andriekus, P. Jurkus, St. Yla, Alf. Samušis ir Vyt. Volertas.

* **MADŲ PARODA**, pernai Vasario 16 Gimnazijai sukėlusį \$1000, šiemet rengiama tuo pačiu tikslu, įvyks balandžio 12 d. Moterys ir mergaitės demonstruos savo pačių pasiūstus drabužius.

* **V. MIKUTAITYTĖ-BUDRONIENĖ** ieško Jeronimo Simonavičiaus, gyv. Medininkų kaime. Turintieji apie jį žinių prašomi rašyti: V. Mikutaitė-Budronienė, 58-15 210th St. Bayside, New York.

Muzikė ir visuomenininkė Salomėja Čerienė-Mulks pagerbiant... Moterų Vienybės pirmininkė Helen Kulber (kairėje) vakaro viešniai prisega gėlių Arūnų rezidencijoje Woodhavene sausio 21 d. įvykusiame susirinkime.
S. Narkėliūnaitės nuotrauka

BALFO ŠEIMA...

Atkelta iš 2 psl.

buvo Vasario 16 gimnazija, sanatorijos; mažiau prisiminti mūsų invalidai, ligoniniai arba kituos kraštuos vargan patekę tautiečiai.

Lenkijos lietuvių šalpa tapo dar didesnė Balfos problema 1963 metais, nes daugelis tikrų lenkų ir gudų už kelis zlotus "išmoko", lietuviškai rašyti, o Lenkijos valdžia vis neduoda Balfui jokių privilegijų šelpiamuosius aplankyti, patikrinti. Aple pusę prašymų teko atidėti į šalį, kitą pusę tenkinant 1963 m. išsiųsta 973 stuntiniai su drabužiais ir 171 su valstais.

Balfos šalpa Lietuvon ir Sibiran teko trims šimtams šeimų, išleidžiant tam reikalui beveik \$16,000 (1962 m. — \$13,214). Buvo siunčiamos tik naujos medžiagos. Vaistų į Lietuvą okupantai vis dar neleidžia.

Balfas šelpė lietuvius ir kituos kraštuos, tam reikalui išleisdamas arti \$3,000. JAV lietuvių šalpai išleista

\$1,131. Ši šalpa, turint lėšų, galėtų ir turėtų būti žymiai stipresnė.

Aple 300 šeimų ieškojo Balfos pagalbos atvykti į JAV. 1964 m. sausio 1 d. Balfas turėjo 245 neužbaigtas lietuvių imigracines bylas iš 22 įvairių kraštų, daugiausia (76) iš Vokietijos. Balfos stalčiuose yra imigracinės bylos net iš Čili, Kubos, Čechoslovakijos, Peru ir Algerijos.

Balfines skaitlines bebaigiant ryškinti, galima pažymėti, kad 1963 metais Balfas turėjo \$77,652 pajamų, išleido \$88,743. Į išlaidas įrašyta ir \$10,000, kurie gražinti Valstybės lėšai (sena, 1955 metų skola). 1963 metų gale Balfas didesnių skolų nebeturėjo, bet Balfui liko skolingi daugelis iš 1956-57 metais į JAV per Balfą atvykusių. Beveik jau nėra vilties tas paskolas atgauti, nes atvykusieji pasislėpė.

Užsiregistravo 32 chorai

1964 m. Pasaulinės Parodos New Yorke Lietuvių Dienos programoje dalyvauti užsiregistravo šie chorai: Hamilton, Canada, Aušros Vartų par. choras, vad. V. Verikaitis, Montreal, Canada, Aušros Vartų par. choras, vad. Al. Ambrozaitis, Waterbury, Conn., šv. Juozapo par. choras, vad. Al. Aleksis, Bridgeport, Conn., šv. Cecilijos par. choras, vad. A. Stanišauskas, Hartford, Conn., Lietuvių choras, vad. J. Petkaitis, Chicago, Ill., Al. Stephens Ansamblis, vad. A. Stephens, Bayonne, N. J., šv. Mykolo par. choras, vad. A. Jakupčionis, Elizabeth, N. J., šv. Petro ir Povilo

par. choras vad. V. Mamaitis, New Jersey Rūtos Ansamblis, vad. Alg. Kačanauskas.

Paterson, N. J., šv. Kazimiero parap. choras, vad. V. Yustas, Amsterdam, N. Y., šv. Kazimiero par. choras, vad. J. Olšauskas, Brooklyn, N. Y., Angelų Karalienės par. choras, vad. M. Liuberskis, Brooklyn, N. Y., Apreiškimo par. choras, vad. Vl. Baltrušaitis, New Yorko Vyrų Choras, vad. Vl. Baltrušaitis, New Yorko Oktetas, vad. Al. Mrozinskas, Brooklyno Operetės Choras, vad. Myk. Cibas, Maspeth, N. Y., Atsimalny-mo V. J. C. par. choras, vad. A. Visminas.

Rochester, N. Y. Lietuvių Bendr. Choras, vad. J. Adomaitis, Binghamton, N. Y., šv. Juozapo par. choras, Boston, Mass, Mišr. Choras, vad. Jul. Gaidelis, Boston, Mass, par. choras, vad. J. Kačinskas, Cambridge, Mass., Nekal. Pras. parap. choras, vad. Iz. Vasyliūnas, Worcester, Mass., Meno Meg. Rat. Choras, vad. J. Beinoris, Worcester, Mass. šv. Kazimiero par. choras, vad. I. Nauragis, Providence, R. I., šv. Kazimiero par. choras, vad. J. Beinoris.

Detroit, Mich., šv. Antano par. choras, vad. Alb. Matelkas, Scranton, Pa., šv. Juozapo par. choras, vad. Al. Bulavich, Scranton, Pa., šv. Mykolo par. choras, vad. Hel. Moran, Philadelphia, Pa., Liet. Taut. Ans., vad. L. Kaulinis, Wilkes-Barre, Pa., šv. Trejybės par. choras, vad. V. Romanas.

Luzerne, Pa., Sv. Onos par. choras, vad. J. Varaitis, Tomaqua, Pa., šv. Petro ir Povilo par. choras, vad. R. Gurauskas, Hollywood, Flo., Miami Liet. Choras, vad. A. Karns, Cleveland, Ohio, Čiurlionio Liet. Ans., vad. Al. Mikulskis, Cleveland, Ohio, šv. Jurgio par. choras, vad. Pr. Ambrazas, Australia, Melbourne, L. Dainos Samb., vad. Alb. Čelna, Argentina, Buenos Aires, šv. Cecilijos parap. choras, vad. V. Rymavičius.

Moterų Vienybės susirinkime sausio 21 d. Salomėja Čerienė-Mulks pasakoja narėms apie savo visuomeninę ir muzikinę veiklą. Sėdi iš k. į d.: Lukienė, Misiūnienė, Povilauskienė, Dilienė, Bujokienė, Andriūšienė, Šimenienė ir kt.

S. Narkėliūnaitės nuotr.